

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН І БІЗНЕСУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач випускової кафедри
_____ О. П. Степанов
«____» _____ 2021 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 292 «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМОЮ
«МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС»

Тема: «Розвиток світового ринку нафти та нафтопродуктів в умовах
глобальних трансформацій»

Виконавець: Жирний Вадим Романович,
група МБ-403

(підпис виконавця)

Керівник: д.е.н., професор, професор кафедри
міжнародних економічних відносин і бізнесу ФМВ
НАУ
Румянцев Анатолій Павлович

(підпис керівника)

Нормоконтролер: Балабанова Галина Петрівна

(підпис нормоконтролера)

Київ – 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин

Кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу
спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
освітньо-професійна програма «Міжнародний бізнес»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ Степанов О.П.
«__» _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ на виконання кваліфікаційної роботи Жирний Вадим Романович

1. Тема роботи «Розвиток світового ринку нафти та нафтопродуктів в умовах глобальних трансформацій» затверджена наказом ректора від «05» квітня 2021 р. №557/ст.
2. Термін виконання роботи: з 03 травня 2021 року по 20 червня 2021 року.
3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правові акти, звіти та офіційні дані щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності та експорту, у т.ч. Міністерства економіки України, Державної служби статистики України; міжнародних організацій: Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Міжнародного валютного фонду (МВФ), Світової організації торгівлі (СОТ), WOT, European Commission; а також – Internationale Trade Center, Statistisches Bundesamt, The Economic Policy Institute.
4. Зміст пояснювальної записки: основи сутності світового ринку нафти та територіальної організації нафтової промисловості, сучасний стан та перспективи розвитку світового ринку нафти та нафтової промисловості України.
5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу: у роботі розміщено 7 таблиць, 15 рисунків.
6. Презентація основних результатів дипломної роботи в електронному вигляді. Розроблена презентація в Microsoft Office Power Point, складає 16 слайдів.

7. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Вивчити літературні джерела з предмету дослідження та написати заяву про затвердження теми кваліфікаційної роботи	29.03.2021	Виконано
2.	Затвердити план дослідження та отримати завдання до виконання кваліфікаційної роботи	29.04.2021	Виконано
3.	Розкрити основи сутності світового ринку нафти та територіальної організації нафтової промисловості	03.05.2021 – 10.05.2021	Виконано
4.	Оцінити сучасний стан та розвиток світового ринку нафти та нафтової промисловості України	11.05.2021 – 17.05.2021	Виконано
5.	Перспективи розвитку світового ринку нафти та нафтової промисловості України	18.05.2021 – 24.05.2021	Виконано
6.	Написати реферат, вступ, висновки та оформити список використаних джерел і додатки	25.05.2021 – 27.05.2021	Виконано
7.	Оформити кваліфікаційну роботу та пройти перевірку на плагіат	28.05.2021	Виконано
8.	Попередній захист кваліфікаційної роботи	07.06.2021	Виконано
9.	Передати кваліфікаційну роботу рецензенту для рецензування (за 10 днів до захисту)	04.06.2021	Виконано
10.	Передати кваліфікаційну роботу науковому керівникові для написання відгуку (за 7 днів до захисту)	07.06.2021	Виконано

8. Дата видачі завдання: « 20 » квітня 2021р.

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис керівника)

Румянцев А.П.
(П.І.Б)

Завдання прийняв до виконання

(підпис випускника)

Жирний В.Р.
(П.І.Б)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Розвиток світового ринку нафти та нафтопродуктів в умовах глобальних трансформацій»: 88 сторінок, 7 таблиць, 15 рисунків, 44 літературних джерел.

Перелік ключових слів (словосполучень): НАФТА, НАФТОПРОДУКТИ, СВІТОВИЙ РИНОК, РИНОК НАФТОПРОДУКТІВ, АНАЛІЗ, ТЕНДЕНЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ, УКРАЇНА.

Об'єкт дослідження – національний та світовий ринки нафтопродуктів.

Предметом дослідження є динаміка та перспективи розвитку світового та вітчизняного ринків нафти та нафтопродуктів.

Мета кваліфікаційної роботи: здійснення аналізу сучасного стану світового та вітчизняного ринків нафти і нафтопродуктів та визначення перспектив їх розвитку, а також розробка рекомендацій щодо подальшого розвитку нафтової галузі України.

Методи дослідження – теоретичні методи: єдності історичного та логічного, аналізу та синтезу, індукції та дедукції, абстрактного та конкретного; емпіричні методи: статистичний, графічний, аналітичний, експертних оцінок.

Отримані результати та їх новизна: полягає у визначенні перспектив розвитку світового та вітчизняного ринків нафти та нафтопродуктів та обґрунтуванні шляхів оптимізації розвитку нафтової галузі України.

Значущість виконаної роботи та висновки: обґрунтовано необхідність державної підтримки розвитку нафтової галузі України що дозволяє забезпечити потреби української економіки в стабільному постачанні нафти та нафтопродуктів..

Рекомендації щодо використання результатів: матеріали кваліфікаційної роботи рекомендується використовувати під час підготовки наукових та аналітичних доповідей, матеріалів тез, наукових статей з тематики світового та вітчизняного ринків нафти та нафтопродуктів.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 ОСНОВИ СУТНОСТІ СВІТОВОГО РИНКУ НАФТИ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАФТОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	10
1.1. Структура ринку нафтопродуктів	10
1.2. Світовий та вітчизняний нафтовий ринок.....	14
РОЗДІЛ 2 СУЧАСНИЙ СТАН ТА РОЗВИТОК СВІТОВОГО РИНКУ НАФТИ ТА НАФТОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ.....	29
2.1. Основні етапи розвитку світового ринку нафти.....	29
2.2. Аналіз динаміки розвитку світового ринку нафти	34
2.3. Оцінка функціонування нафтової промисловості України	43
РОЗДІЛ 3 ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ НАФТИ ТА НАФТОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ.....	55
3.1. Перспективи розвитку ринку нафтопродуктів.....	55
3.2. Рекомендації щодо покращення стану галузі	69
ВИСНОВКИ	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83

ВСТУП

Актуальність теми. Нафта та її продукція відіграють провідну роль у розвитку світової економіки. Починаючи з 1970-х років, коли нафта стала домінуючою енергетичною та стратегічною сировиною, ситуація на ринку нафти та нафтопродуктів була в центрі світової економіки та політики. Саме на цьому ринку у всьому його різноманітті та суперечностях є слабкі та сильні сторони світової економіки в цілому та результати окремих учасників. Ринок нафти - це ринок, на якому пов'язані інтереси багатьох країн.

Сьогодні нафта, як джерело енергії, знаходиться на вершині свого життєвого циклу та є найбільш конкурентоспроможною. Попит світової економіки на нафту та нафтопродукти з кожним роком зростає. Оскільки ринок цих стратегічних товарів взаємодіє з іншими ринками (валютою, запасами, інвестиціями, робочою силою тощо), його стан впливає на розвиток світової економіки, сприяє економічному зростанню або спаду.

Економіка країн-імпортерів нафти, включаючи Україну, особливо сильно постраждала від ситуації на ринку нафти. Останні кілька десятиліть показали, що енергетична безпека цих країн полягає не в забезпеченні безперебійного постачання нафти, а більше в доступних цінах. Для України, де видобуток нафти фактично покриває лише 16,1% поточних економічних потреб, стабільність цін на ринку нафти є важливою частиною енергетичної безпеки та важливим фактором забезпечення стійкого розвитку та економічної конкурентоспроможності. Формування цілісного бачення та послідовне впровадження національної енергетичної стратегії, а також мінімізація негативних зовнішніх впливів на економіку вимагають аналізу функціональних моделей національного ринку нафтопродуктів у контексті світових тенденцій та оцінки відповідності національних інтересів держави та визначення перспектив подальшого розвитку.

В основу дослідження покладено фундаментальну роботу відомих теоретиків у галузі ринкових відносин, маркетингу та кон'юнктури ринку: В.Д. Базилевича, В.М. Хайц, Е. Долана, В.А. Карпов, М.Д.Кондратьєв, Ф.Котлер, Д.Е. Ліндсей, С.В. Мочерного, А.А. Чухна та ін., А також роботи, що враховують теоретичні та практичні аспекти організації, функціонування та регулювання ринку нафти: В. Ф. Фартюшкіна, Г. Г. Бурлакі, В. Г. Бурлакі, А. А. Конопляник, Ю.В. Макогон, Л. А. Мелентьєва, В. В. Петрова, С. М. Пухова, С.В. Сапегина, В.Л. Саприкіна та ін. На честь роботи зарубіжних та українських економістів над енергетичною безпекою та розвитком енергетичних ринків, слід зазначити, що ринок нафти залишається малодослідженим об'єктом для вітчизняної науки.

Метою кваліфікаційної роботи є здійснення аналізу сучасного стану світового та вітчизняного ринків нафти і нафтопродуктів та визначення перспектив їх розвитку, а також розробка рекомендацій щодо подальшого розвитку нафтової галузі України.

Відповідно до поставленої мети, у кваліфікаційній роботі поставлено та вирішуються наступні **завдання**:

- вивчити основи сутності світового ринку нафти та територіальної організації нафтової промисловості;
- дати загальну оцінку функціонування нафтової промисловості України;
- провести аналіз світової та вітчизняної практики розвитку ринку нафти та нафтопродуктів;
- зробити загальні висновки щодо сучасного стану ринку нафти та нафтопродуктів;
- виявити перспективи розвитку ринку нафтопродуктів;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення ринку нафти та нафтопродуктів в Україні.

Об'єктом дослідження є національний та світовий ринки нафтопродуктів.

Предметом дослідження виступає динаміка та перспективи розвитку світового та вітчизняного ринків нафти та нафтопродуктів.

Основними **методами** дослідження є: теоретичні методи: єдності історичного та логічного, аналізу та синтезу, індукції та дедукції, абстрактного та конкретного; емпіричні методи: статистичний, графічний, аналітичний, експертних оцінок тощо.

Інформаційне забезпечення складають нормативно-методичні матеріали державних органів України з питань енергетичної безпеки, офіційні дані Держкомстату з України, інформаційно-аналітичні матеріали спеціалізованих установ та аналітичних центрів на ринку нафти, які публікуються в журналах та спеціальних виданнях, та опубліковані в Інтернеті.

Отримані результати та їх новизна полягає у визначенні перспектив розвитку світового та вітчизняного ринків нафти та нафтопродуктів та обґрунтуванні шляхів оптимізації розвитку нафтової галузі України.

Значущість виконаної роботи та висновки: обґрунтовано необхідність державної підтримки розвитку нафтової галузі України що дозволяє забезпечити потреби української економіки в стабільному постачанні нафти та нафтопродуктів..

Перший розділ містить основи сутності світового ринку нафти та територіальної організації нафтової промисловості, що впливають на сучасний стан вітчизняної економіки та ринок нафтопродуктів (зокрема територіальна ситуація, стан технологій та обладнання, науково-технічне забезпечення, залежність від імпорту енергоносіїв, несприятливий інвестиційний клімат, недосконалість тарифної та фінансової політики, відкриття чи виснаження нових родовищ, рівень стратегічних запасів країни, економічні та фінансові кризи, що впливають на попит тощо).

У другому розділі проведено сучасний стан та розвиток світового ринку нафти та нафтової промисловості України, комплексна дія яких і визначає ціни на ринку (наприклад податкова та митна системи, покупна

спроможність грошей, структура ринку, валютний курс, енергетична залежність, якість нафти, об'єми постачання, військово-політичні фактори і т.д.).

У третьому розділі перспективи розвитку світового ринку нафти та нафтової промисловості України. Розроблено сучасні перспективи розвитку нафтопродуктів, об'єми видобування тощо та визначено рівноважну ціну нафтопродуктів на вітчизняному ринку.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 93 сторінок. У тому числі: обсяг основного тексту – 80 сторінок. Список бібліографічних посилань використаних джерел представлено на містить 47 найменувань .

РОЗДІЛ 1

ОСНОВИ СУТНОСТІ СВІТОВОГО РИНКУ НАФТИ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ НАФТОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

1.1. Структура ринку нафтопродуктів

Сьогодні мільйони автомобілів переробляються на вулицях нашої планети. При споживанні близько 7 мільярдів ця спрага рідин та палива неухильно зростає.

Людство намагається знайти альтернативні джерела, але на сьогоднішній день ніщо не може отримати старий добрий бензин. Бензин - це продукт, який виникає в результаті різних стадій переробки нафти. Перш ніж зазирнути в бензобак, подумайте, яким маршрутом ви хочете отримувати паливо. Розглянемо, який же маршрут проробляє паливо до того, як потрапити в бензобак нашої машини - від нафтової свердловини до бензобака.

Перший крок - пошуків покладів і видобуток нафти.

В'язка, з неприємним запахом рідина - це сира нафта, яка є сировиною для виробництва бензину. Нафта утворилася з решток невеликих морських рослин і тварин через десятки і сотні мільйонів років.

Перш ніж пробурити свердловину геологи вимірюють магнітне поле, проводять оцінку проб порід і пошук покладів «чорного золота». У тому випадку, якщо є всі передумови, які вказують на наявність нафти, починається буріння свердловини.

Будівництво свердловини - процес досить тривалий і складний. Іноді поклади нафти знаходяться на глибині декількох кілометрів. Існує близько 20 способів буріння свердловин - обертальний, роторний, алмазний і т.д.

При бурінні свердловин, глибиною кілька кілометрів, потрібно пройти крізь гірські породи віком понад 500 мільйонів років і «газову шапку» (рис.

1.1). Для цього використовують величезні мотори, щоб опустити в землю бур з алмазним долотом. Від тертя сильно піднімається температура, тому в трубу під високим тиском надходить вода для охолодження бурильної головки.

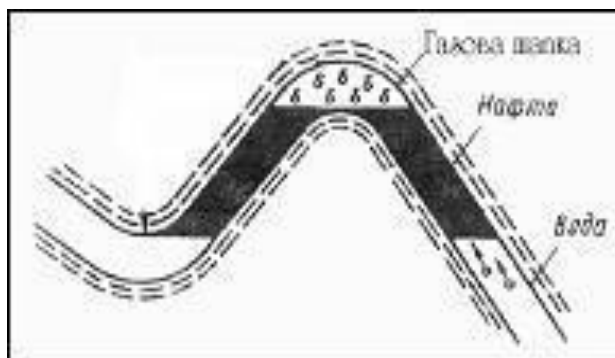

Схема розподілу газу і нафти у пластці.

Рис.1.1.Газова шапка

Джерело:створено автором на основі [2]

При бурінні постійно додається бурова труба, по якій тече нафта. Швидкість буріння становить приблизно 5 метрів на рік.

Після досягнення пункту призначення, а саме масляної кишені, масло під тиском направляється вгору. Щоб масло могло постійно надходити вгору, качають спеціальні насосні станції, які збирають «чорне золото» за принципом шприца.

Другий крок - процес доставки нафти із свердловин на нафтобазу та первинну коробку.

Цей процес називається Midstream (Мідстрім). Цей процес називається Midstream (Мідстрім). Джерела нафти знаходяться далеко на багато кілометрів від тих місць, де потрібна сира нафта. У процесі спорудження свердловини будують трубопровід, який і служить "транспорт" для чорного золота.

Транспортування нафти в бочках вимагала великих зусиль і не могла задовольнити потреби нафтової промисловості. У 1863 році Д. Менделєєв

запропонував використовувати для цих цілей трубопроводи. Першими хто почав використовувати такий спосіб доставки стали американці, які в 1860-х роках збудували трубопровід від місця видобутку в Пенсильванії до залізничної станції.

Існують багато способів доставки нафти:

- танкери;
- трубопроводи;
- залізничні цистерни;
- автомобільний транспорт.

В багатьох нафтових компаніях тільки деякі мають свої підрозділи по транспортуванню сировини, більшість компаній на етапі транспортування користуються послугами посередників.

Транспортування нафти по трубопроводу - найдешевший і безпечний спосіб доставки. Крім цього досить дешевим і ефективним способом доставки вважають танкери.

Найдорожчий спосіб доставки нафти - автотранспорт. Цей спосіб використовується для доставки нафтопродуктів на АЗС.

В даний час нафтопроводи є найбільш важливий і вигідний спосіб доставки нафти. Де б не знаходилися місця поклади нафти, на певному етапі вона обов'язково перекачується по нафтопроводу.

Найпротяжнішим нафтопроводом у світі є трубопровідна система ССТО (Східний Сибір - Тихий океан). Довжина цього нафтопроводу становить 4756 км, по "жилах" якої тече високоякісна малосірчиста нафту з західного і східного Сибіру.

Після доставки сировини на нафтобазу відбувається первинна обробка, в процесі якої отримують стабілізовану нафту, готову для подальшої переробки. Цей процес не передбачається хімічних змін нафти, а являє собою її фізичний поділ на фракції.

Рідина, яку отримують зі свердловини дегазують - відділяють нафту від нафтового газу, потім нафту зневоднюють, обезсолюють і стабілізують.

Процес глибокої переробки нафти і отримання з неї готових продуктів називається Downstream (Доунстрім). На початковому етапі видобутку сира нафта має обмежену сферу застосування. Практично вся нафта проходить переробку, що б в подальшому отримати бензин, авіаційне паливо, мазут і промислові види палива.

На початку розвитку нафтопереробки проводилася примітивна перегонка нафти - сировина доводили до кипіння, і, потім, отримували різні продукти.

Але сьогодні переробка нафти - це сукупність складних хімічних процесів, яка вимагає особливих знань і навичок.

Нафтопереробні заводи - це величезні "міста", які поглинають сирі нафту сотнями тисяч барелів (барель - 158.9 літра).

У центрі такого заводу розташована лабораторія, яка контролює весь процес переробки сирої нафти в придатну продукцію.

Основним етапом переробки є сепарація сирої нафти - при нагріванні до температури понад 370 градусів Цельсія молекули нафти поділяються.

- найважчі молекули - бітумні, залишаються в підставі "котла";
- більш легкі - входять до складу бензину та авіаційного палива, продовжують підніматися, поки не перетворяться в рідину.

Після цього отримані рідини перевіряють в лабораторіях, щоб переконатися, що вони досить вибухові.

З 191 літра сирої нафти на заводах США виробляють:

- 88 літрів бензину;
- 48 літрів дизельного палива;
- 26 літрів реактивного палива і мазуту;
- 7 літрів пропану;
- 32 літрів інших продуктів (мастильні матеріали, пластмаса і інше).

Лабораторія проводить ретельну перевірку рідини і відправляє все

отримані дані назад, на очисне виробництво, для отримання відмінної суміші. По закінченню переробки на заводі бензин надходить в трубопровід, який транспортує паливо в термінали, де воно перекачується в величезні бензовози і залізничні цистерни.

Готовий бензин доставляють на АЗС і перекачують в величезні резервуари, звідки він і надходить в бензобак автомобіля.

1.2. Світовий та вітчизняний нафтовий ринок

У промислово розвинених країнах світу існує сучасна нафтопереробна промисловість, в якій технології відповідають високим вимогам до екологічності та збереження ресурсів. Збільшення споживання нафти, яке спостерігається у провідних країнах, забезпечує резерв виробничих потужностей для первинних та глибоких нафтових приладів, а також для електроенергії, яка використовує недостатнє покриття для створення стратегічних нафтових ресурсів, які були створені.

Для задоволення попиту країни на нафтопродукти Захід модернізує свої нафтопереробні заводи, зосереджуючись на використанні високоякісної сировини, використанні потужностей та досягненні посиленої виборчої політики у зовнішній торгівлі нафтопродуктами та нафтопродуктами. Крім того, більшість з них досягли високої енергетичної продуктивності, яка може бути надана їм для інших постійних умов на загальному рівні розміщення нафтопродуктів, що включає попит з боку промисловості, транспорту та інших галузей економіки.

У світовій практиці існує три підходи до стратегічної інвентаризації нафти та (або) нафтопродуктів: держава, спеціально створені компанії та зобов'язання нафтової компанії. Ми також використовуємо комбіновані підходи. Ці підходи мають як позитивні, так і негативні сторони.

Першочерговим принципом державного резерву є можливість негайно враховувати ситуацію та проходити унікальну підготовку щодо діяльності приватних компаній. Головною помилкою є великі бюджетні витрати на створення та обслуговування товарних запасів. Державні резерви розташовані в США, Японії, Німеччині, Італії, Ірландії та інших країнах.

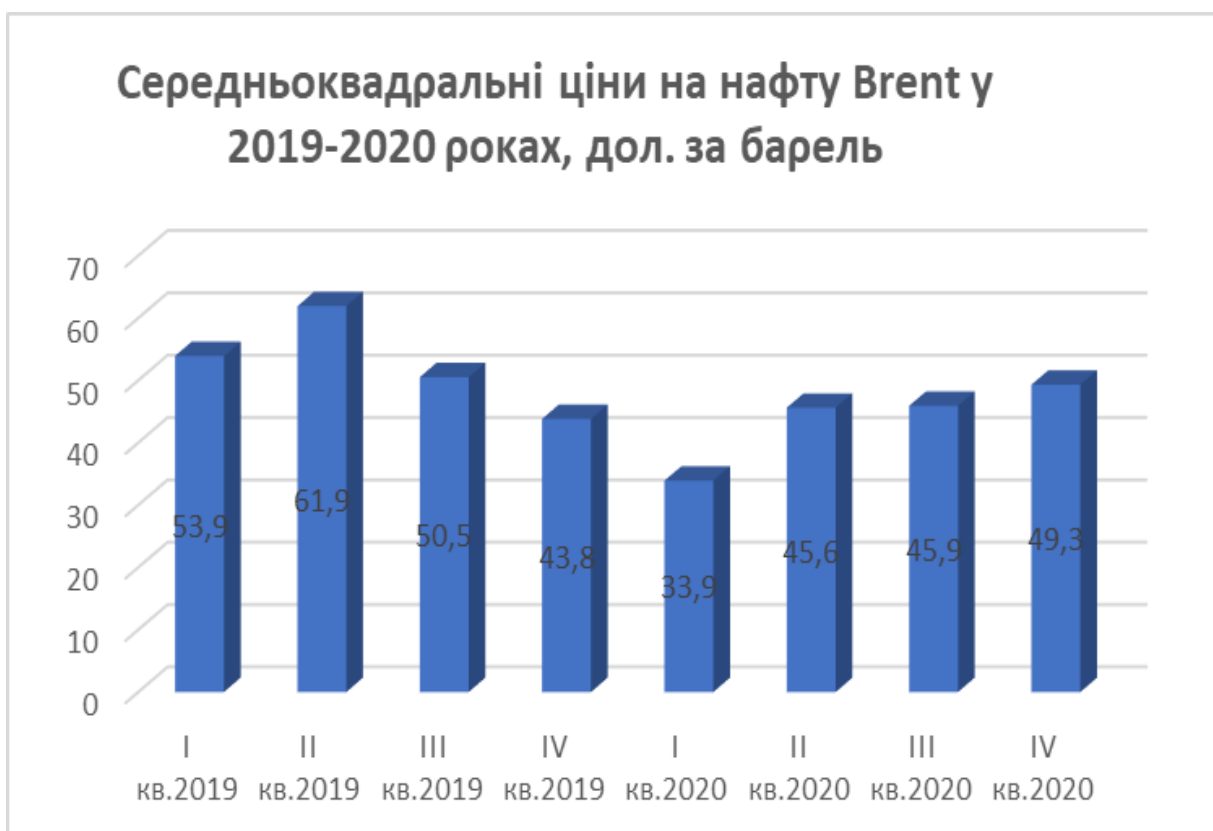

Рис. 1.2 – Середньоквартальні ціни на нафту у 2019 – 2020 рр.

Джерело: S&P Global Platts

2020 рік ознаменувався найнижчим рівнем цін на сиру нафту за останні 12 років. Середня різниця у значенні площі становила 44 за барель. Крім того, ціна на нафту була однаково нестабільною в 2020 році і становила від 26 до 55 доларів. за барель.

Восени 2020 року на кількох зустрічах представників країн-членів ОПЕК було прийнято рішення зменшити видобуток нафти з урахуванням надлишкової пропозиції на ринку. Держави-члени ОПЕК почали досягати стабільної тенденції до зміцнення світових цін на нафту, переходячи від

політики "сталого виробництва" до політики "балансу попиту та пропозиції".

За даними Світового банку та ОПЕК, попит на нафту досягав 1,3 мільйона барелів на день у 2020 році до 94,5 амельв 94,5 амельв 94,5. Країни ОЕСР зафіксували значне зростання - 0,37 млн барелів на день. Постійне зростання в Китаї та Індії - кожна країна додає 0,29 мільйона барелів на день. ОПЕК очікує, що попит збільшиться ще на 1,16 мільйона барелів на день у 2021 році та досягне 95,6 мільйона барелів.

Рис. 1.3 Динаміка ціни на нафту WTI з січня 2019 року по квітень 2020 року.

Джерело: щомісячний звіт ОПЕК Нафтовий ринок; Група Світового банку. (Перспективи світових товарних ринків)

У 2020 році баланс між попитом і пропозицією на сирі нафту на світовому ринку не був досягнутий. Якщо сторони угоди про вихід заяв дотримуються, це зменшить негативне сальдо в 2021 році та зменшить запаси світової торгівлі.

За даними секретаріату ОПЕК та Адміністрації енергетичної інформації США, комерційні запаси нафти в країнах ОЕСР стабільно

зменшуються з літа 2020 року, але в той же час їх рівень все ще перевищує середній показник за останні п'ять років. Високі запаси зберігаються лише в США, де вони були вище середнього% на кінець 2020 року. Рівень таких нафтопродуктів у Європі напередодні 2020 року був нижчим, ніж у 2019 році, а запаси нафти в Японії впали до багаторічного мінімуму.

Європейські нафтопереробні заводи складають близько 16% усього світу. За даними Європейської асоціації нафтопереробних заводів (Європейської асоціації нафтопереробних заводів) та Великобританії, на початку 2019 року в Європі було 83 нафтопереробних заводу.

Світовий баланс попиту та пропозиції на нафту

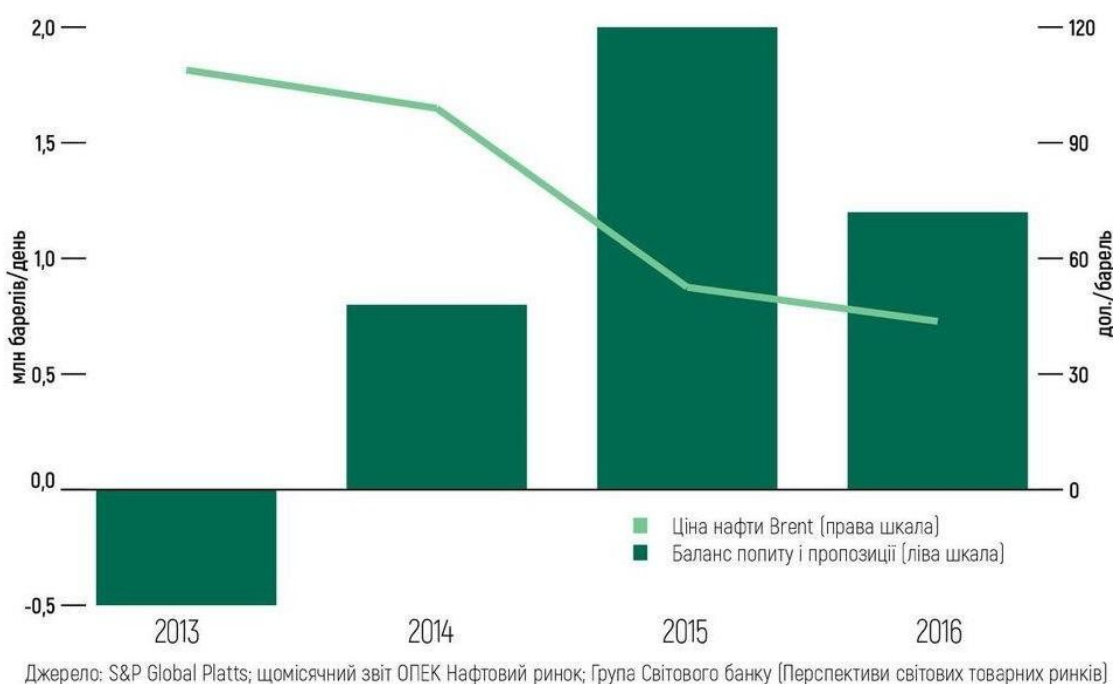

Рис. 1.4 – Світовий баланс попиту та пропозиції на нафту

Джерело: S&P Global Platts; щомісячний звіт ОПЕК Нафтовий ринок; Група Сітового банку (Перспективи світових товарних ринків)

Основними причинами зменшення завантаження європейських нафтопереробних заводів є зменшення попиту на нафтопродукти, еволюція попиту (зменшення споживання бензину на користь дизельного палива) через

частку енергетичних витрат в операційних витратах НПЗ, тоді як зменшення рентабельності нафтопереробного заводу, що підвищує чутливість нафтопродуктів безпосередньо зростає собівартість нафти та нафтопродуктів.

У 2019 та 2020 роках завантаження європейських НПЗ дещо покращилось завдяки збільшенню мережі тощо. Це відповідає щомісячним маржам переробки щомісячного глобального показника MEA / KBC. / 3.6 var 2014

а у 2019 та 2020 роках - 7,3 та 4,3 дол. / Бочка кожна. У 2020 році порівняно з 2019 роком повернулось більше переглядів, оскільки ступінь роздратування рикошету генерувався irvantatotjonor

Зменшення завантаження європейських НПЗ у 2020 році порівняно з 2019 роком було зумовлене збільшенням імпорту дизельного палива з Росії, США та Азії. Однак у 2020 році використання європейських НПЗ було набагато вищим у ніч на 2018 рік.

У 2020 році тенденція змін цін на нафтопродукти на світовому ринку відповідає за зміну цін на світовому ринку. Якщо взяти пріоритетні ціни на нафту на січень-грудень 2020 року, запаси складають близько 75% (до \$ 31,54 / барель), тоді як споживчі ціни на нафтопродукти в ЄС складають 6% на бензин. близько тринадцяти% для дизельного палива.

Таблиця 1.1

Сценарії розвитку ситуації на світовому ринку нафти

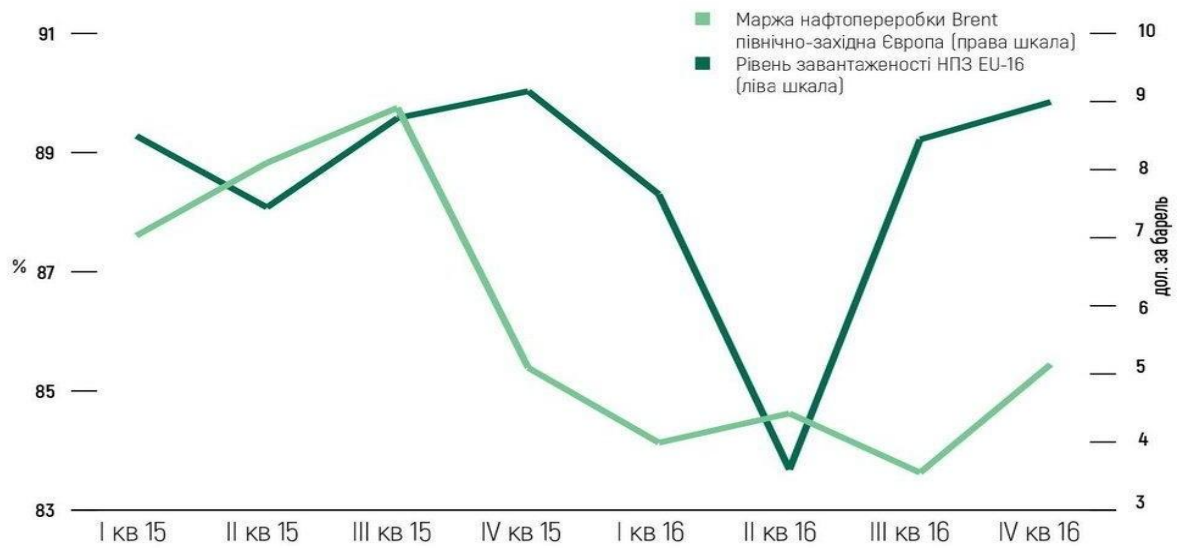
Попит	ОПЕК	Нетрадиційна нафта (НН)	Інше
Швидке відновлення			
Швидке зростання світового ВВП (понад 3,2% на рік). Зростання попиту на 1,0% на рік	Члени ОПЕК , зменшують видобуток для підтримки ціни	Видобуток НН збільшується на фоні зростання цін	Темпи зростання виробництва повертаються на рівень середньозважених

Повільне відновлення			
Зростання світового ВВП на 2,8% через уповільнення економіки Китаю. Слабке зростання попиту (0,5% на рік)	Інвестиції у видобуток на рівні зростання попиту на ринку	Зростання обсягів видобутку НН уповільнюється та залишається на стабільному рівні з 2020 року	Темпи падіння видобутку на розроблених родовищах прискорюються
Брак інвестицій			
Зростання світового ВВП на 2,8% через уповільнення економіки Китаю. Слабке зростання попиту (0,5% на рік)	Обмеження ОПЕК щодо видобутку збільшують можливість цінових сплесків	Темпи зростання обсягів видобутку НН відстають від рівня зростання цін	Високий рівень цін збільшує інвестиції в нові проекти
Надлишок пропозицій			
Зростання світового ВВП на 2,8% через уповільнення економіки Китаю. Слабке зростання попиту (0,5% на рік)	Видобуток членів ОПЕК на максимально можливих рівнях на фоні відсутності домовленостей щодо зменшення видобутку	Видобуток НН зростає за рахунок нових технологій та зменшення собівартості в видобутку	Низький рівень повної собівартості для нових проектів (full life cycle costs) через технічні та економічні чинники

Джерело: оцінка сценаріїв зовнішніми консультантами та Нафтогазом

Виробництво нафти та конденсату в Україні, спричинене надлишком цін на нафту у 2017-2019 роках, досягло критичних позначок у 2020 році. Американська сланцева революція, уможливлена "дорогою" епохою нафти, принесла свої плоди в додатковому надлишку нафти на ринку та в поступовому розвитку технологій, що знизили вартість видобутку нафти.

Рівень завантаженості НПЗ EU-16 та маржа нафтопереробки Brent

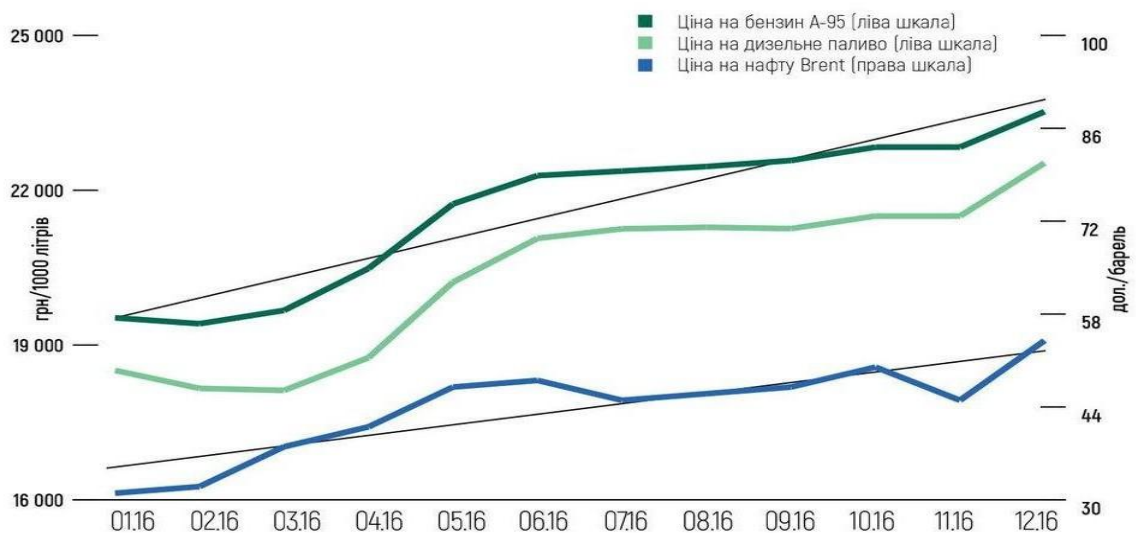

Джерело: щомісячний звіт ОПЕК Нафтовий ринок (2014-2016); МЕА (міжнародне енергетичне агентство) Світовий індикатор маржи переробки

Рис. 1.6 – Рівень завантаженості НПЗ EU-16 та маржа нафтопереробки Brent

Джерело: щомісячний звіт ОПЕК Нафтовий ринок (2014-2016); МЕА (міжнародне енергетичне агентство) Світовий індикатор маржи переробки

Динаміка світової ціни на нафту та нафтопродукти в Україні

Джерело: S&P Global Platts; ЮПЕКО

Рис. 1.7 – Динаміка світової ціни на нафту та нафтопродуктів в Україні

Джерело: S&P Global Platts; ЮПЕКО

У той же час, зниження цін внаслідок надлишку пропозиції означало, що поля з високими виробничими витратами та відсутністю зарезервованих продажів власної продукції не можуть більше функціонувати в майбутньому. Крім того, різке падіння цін на нафту призвело до краху нафтових компаній через інвестиційну програму розробки нових родовищ.

Динаміка світової ціни на нафту та нафтопродукти в ЄС

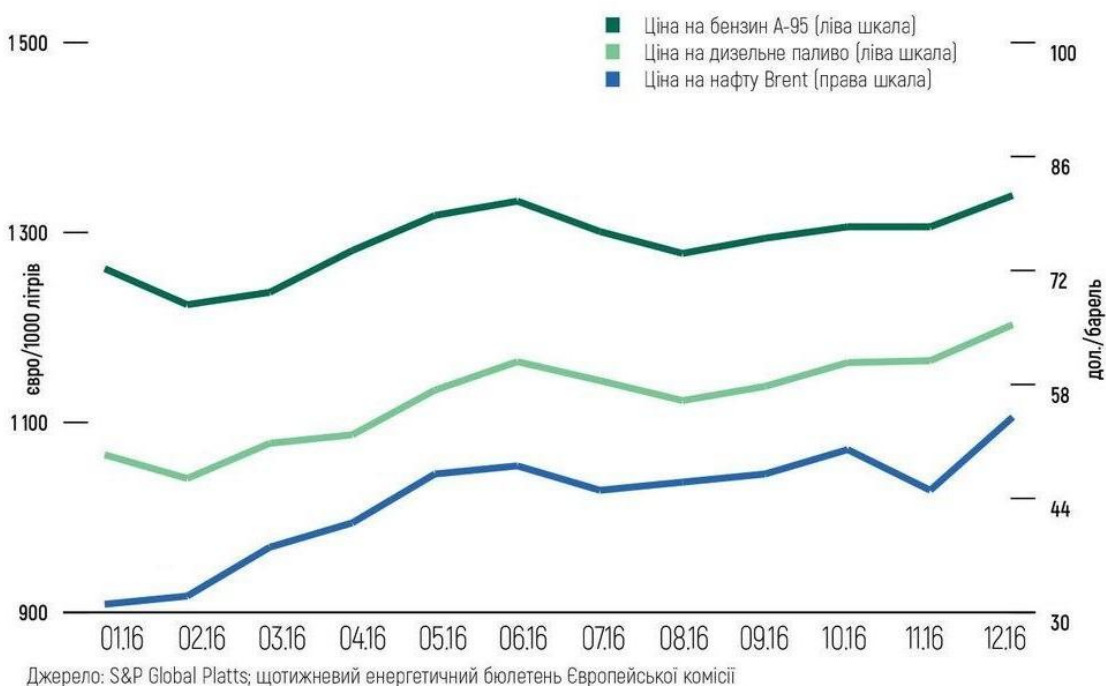

Рисунок 1.8 – Динаміка світової ціни на нафту та нафтопродукти в ЄС

Джерело: S&P Global Platts; щотижневий бюлетень Європейської комісії

Падіння світових цін на нафту також вплинуло на групи Нафтогазу - Укрнафта та Укргазвидобування. Через низькі боргові інвестиції в нові свердловини та капітальний ремонт за мінімальні періоди, засновані на природному зниженні продуктивності родовища, зниженні світових цін на нафту та значному рівні податкових платежів у 2020 році. Крім того, видобуток нафти та конденсату приватними компаніями в Україні зменшився на 15%.

Тенденцію можна заздалегідь пояснити попередньою реакцією законодавця на зміни ринкових умов та відсутністю недостатньої гнучкості системи податку на вуглеводні в Україні. З січня 2017 року ціни на оренду були знижені. Як результат, при високому рівні податків у 2020 році гірничодобувна компанія довела, що це доведено, це доведено, воно зламане. Враховуючи зменшення податкового навантаження на вуглеводневі операції.

Очікується, що в найближчі періоди Україна збільшить обсяги буріння та видобутку корисних копалин для видобутку корисних копалин

За 10 років Україна розпочала перехід від країн із надмірними переробними можливостями та експортерами нафтопродуктів до країн, на які припадає менше 80% імпорту нафтопродуктів.

У 2019-2020 роках Кременчуцький НПЗ переробляв нафту з українських родовищ, імпортував нафту та виробляв високоякісну нафту. Крім того, з першого кварталу 2020 року завод виробляє дизельне паливо європейського класу 5, згідно з розрахунками та загальнодоступною інформацією з відкритих джерел, "Укртатнафта" на Кременчуцькому НПЗ залучила близько 2,1 млн. Тонн для переробки сировини та продукції близько 540 тис. Тонн бензину та 590 тис. Тонн дизельного палива.

Оскільки Україна залежить від імпорту, ціна на нафтопродукти на внутрішньому ринку визначається з урахуванням котирувань цін для найважливіших європейських центрів на півдні та північному заході Європи. Тому початкова тенденція змінює споживчі цінності на українському ринку: ціна бензину: ціна бензину Бензиновий зал Бензиновий зал Бензиновий зал Бензиновий зал Бензиновий зал Бензиновий зал Паливний зал на - 20%. Посилення зростання цін на нафтопродукти на внутрішньому ринку України напередодні сусідньої країни через девальвацію гривні до іноземної валюти та збільшення кількості приватної сировини (нафтопродуктів) при продажу за повною вартістю.

Запаси спеціалізованих установ перебувають під контролем уряду, але їм вдається управляти, управляти та управляти, управляти. Ця форма вигідна

для всіх: компанії звільняються працівниками, які відповідають вимогам щодо резервування та підтримки цієї організаційної організації, держави попереднього дня, яка має достовірну інформацію про запаси і може використовувати їх, не впливаючи на економіку країни. компанії. Такі запаси можна знайти в Німеччині, Данії, Франції та Нідерландах. Недоліком є необхідність користуватися спеціальним агентським пристроєм.

Держава може дозволити розподілу компаній у нафтопереробній галузі для створення запасів відповідно до конкретного законодавства про необхідні запаси. Системні дефекти: обмежена здатність контролювати ефективність роботи користувачів, ризик загальної інформації про запаси, втручання в економічну діяльність організацій. Протести з розвинутих економік, які є лише країнами-експортерами нафти (Канада та Норвегія), а також США, Австралія та Нова Зеландія, не мають незалежного законодавства щодо резервування бізнесу.

Якщо порівнювати Україну з країнами Європейського Союзу, ми шукаємо ємність первинної масляної коробки, з одного боку, та брак потужності вторинної коробки, з іншого. Україна споживає близько 16 мільйонів тонн нафтопродуктів на рік: на 5 мільйонів тонн бензину, дизельного палива та дизельного палива припадає 6. У країні функціонує 6 нафтопереробних заводів із загальною потужністю 52 мільйони тонн нафти на рік% від загальної кількості потужності) та забезпечити їх експорт до європейських країн.

Однак останніми роками масштабна переробка нафти на українських НПЗ зменшилась. Так, у 2017 році переробка нафти зменшилась на 952,9 тис. тонн, а держава - на 4 тонни порівнянно з попереднім роком. У 2018 р. Спад у переробці нафти продовжується. Основними причинами стали уповільнення власного виробництва в Україні, скорочення імпорту нафти та закриття декількох нафтопереробних заводів, які ремонтувались. Крім того, велика кількість українських НПЗ та АЗС належать російським організаціям

(як власникам контрольних пакетів акцій), які дещо локалізують державу з метою постачання нафтопродуктів.

Переробка нафти та розділення нафтопродуктів - єдині елементи української енергетики Енергія Енергія Енергія Енергія Енергія Енергія Енергія. Однак у галузі є деякі проблеми. Більшість продуктів українського НПЗ не відповідають міжнародним екологічним стандартам

Вимоги та потреби українського ринку: Виробляється кумедна мазут і дуже мало бензину. Низький рівень переробки нафти на українських НПЗ та низька якість нафтопродуктів є перешкодою для зміни постачання нафти та підвищення енергоефективності. Нафтопереробна промисловість недостатньо використана. За останні роки інтенсивність нафтопереробних заводів в Україні використовується лише на 20-30%, при середньому світовому рівні 87%. Залежність НПЗ від зовнішніх поставок нафти зростає. Однак у випадку більш приватизованих НПЗ держава не має ефективних важелів зміни ситуації. На практиці дуже часто команди координуються та ефективно монополізують ринок, враховуючи відсутність у країні запасів нафти.

Важливо працювати над прийняттям міжнародних стандартів та законодавства, щоб забезпечити їх відповідність. Слід змінити, що останнім часом ситуація дещо змінилася. З 1 січня 2018 року Україна запропонувала нові національні стандарти щодо дизельного палива та високоякісного моторного бензину, які відповідають за підтримку Європи-3 та Європи-4 і працюватимуть паралельно з минулими до 2014 року. Сьогодні таку продукцію можуть виробляти лише нафтопереробні заводи в Лисичанську та Одесі.

Інше проблематичне питання стосується споживання нового нафтопереробного заводу в Україні, щоб змінити легкі зміни Лічткафсії. Ідея такої конструкції постійно підхоплюється (з 2005 р.) У ЗМІ та в заявах державних діячів різного рангу, і теоретично є право на існування. Однак для реалізації цієї ідеї існує ряд умов та застережень.

Необхідно забезпечити стабільні джерела легкої нафти і мати можливість фінансувати проект (м'який). Перед реалізацією проекту необхідно розробити техніко-економічну переробку, підписати довгостроковий контракт на поставку нафти, договір позики.

Існуючий НПЗ протягом багатьох років не був повністю завантажений. Західноукраїнські НПЗ (Галичина та Нафтохімік Прикарпаття) виробляють українську нафту, яка за своїм складом близька до каспійської мови, але часто не працює через брак сировини. Цілком можливо, що ці споруди можуть бути розміщені для глибшої, якіснішої реконструкції нафти та нафти. Фронт нафтопроводу Одеса-Броди, заповнений каспійським рейдовим обладнанням, забезпечує можливість переключення джерела постачання нафти на ці західноукраїнські НПЗ. У цьому сенсі міжнародна співпраця у реконструкції діючих нафтопереробних заводів була позитивною, чому сприяли Президент України та керівництво Казахстану та Азербайджану на саміті в Києві.

На відміну від достатніх потужностей з переробки нафти, ринок нафти в Україні іноді переживає кризу, особливо під час польових робіт восени та навесні. Ознаками кризи в нафтопереробній промисловості є зменшення обсягів переробки в нафтопереробній промисловості, зменшення обсягів ящиків для переробки нафти в нафтопереробній промисловості та зміна цитококів. Результат полягає в тому, що у випадку суперечки щодо палива, Україна буде змушена імпортувати Iragi з Knago Z. Це наслідок швидкого прибуття від продажу модельних нафтопродуктів, відсутність збільшення прибутку від продажу модельних нафтопродуктів, відсутність дозрівання, ні Дейсон, ні Дейсон, ні Дейсон, здатність придбаних. Водночас завдяки покупцям нафтопродуктів в Україні їхні імпортери з Росії, Литви, Білорусі та інших країн збільшують прибутковість своїх НПЗ, отримуючи чистий прибуток у своєму розвитку та поповнюючи бюджети своїх країн.

Ще однією причиною імпорту нафтопродуктів (палива) є недотримання екологічних вимог вітчизняної продукції згідно європейських стандартів. Для

наших НПЗ виробництво нафтопродуктів на європейському рівні є проблемою значних інвестицій у технологічне обладнання та реконструкцію. На сьогоднішній день

Найближчими до України європейськими імпортерами бензину є країни Балтії, Білорусь, Румунія та Польща. Паливо EURO 3 та EURO 4 імпортується до нашої мережі АЗС з цих країн.

Середній імпортер нафтопродуктів в Україну в 2019 році, частина російського населення становила 48%, Литва - 9%, Край, Білорусь - 11%, Білорусь - 11%, Білорусь - 11%, Білорусь. Зміна приватних позицій у високоякісних нафтопродуктах негативно позначилася на ефективності вітчизняних нафтопереробних заводів, які не змогли конкурувати з потужностями Росії та Білорусі через підвищення цін на імпортні платформи, а отже, і на більшу частину їх власна продукція. Нафтопродукти, імпортовані з країн ЄС, а саме Румунії та Литви, які мають сучасні нафтопереробні заводи та виробляють якісну продукцію, також вважаються конкурентоспроможними. Проблема постачання нафти має і іншу сторону: деякі з них не відповідають стандартам протягом століть. Це свого роду дренаж нафтопродуктів невідомої якості із сусідніх країн, для яких відбувається стратифікація нафтопродуктів невідомої якості із сусідніх країн, для яких відпаяний фундамент нафтопродуктів.

Україна, в свою чергу, експортує мазут в інші країни (Румунію, Кіпр, Латвію, Італію, Великобританію та ін.), Ціна яких на 17,7% нижча від ціни імпортової нафти. Зрештою, місцеві нафтопереробні заводи, які щороку вивозять мільйони тонн мазуту, експортують для ірамінських орд Ордену Ірдіанців. Це означає, що їх не можна отримати з важливих залишків нафти у легкій паливній фракції. З модернізацією українських НПЗ ситуація може змінитися, тоді як її може замінити експорт мазуту для дизельного палива та бензину на дорозі.

Енергетика відіграє провідну роль в економічному розвитку та економіці країни. З 2014 по 2021 рік Україна перебувала в глибокій

економічній кризі. Внаслідок бойових дій на південному сході України економіка значно постраждала. Вперше в своїй історії країна зробила ставку на імпорт усіх видів енергетичних ресурсів у 2014 році, оскільки імпорт природного газу та нафтопродуктів доповнювався імпортом вугілля та регулярним імпортом електроенергії. Електростанції лісопильних заводів, які залишились без участі Донбасу, зменшили свої витрати, а в деяких випадках також знаходилися в центрі, змушуючи країну купувати вугілля з Південної Африки, Австралії та Росії .

Відомо, що для теплових станцій транспортувати вугілля на відстань, що перевищує 400 км, економічно не вигідно, тому закупівля вугілля в інших країнах пов'язана з великими додатковими витратами.

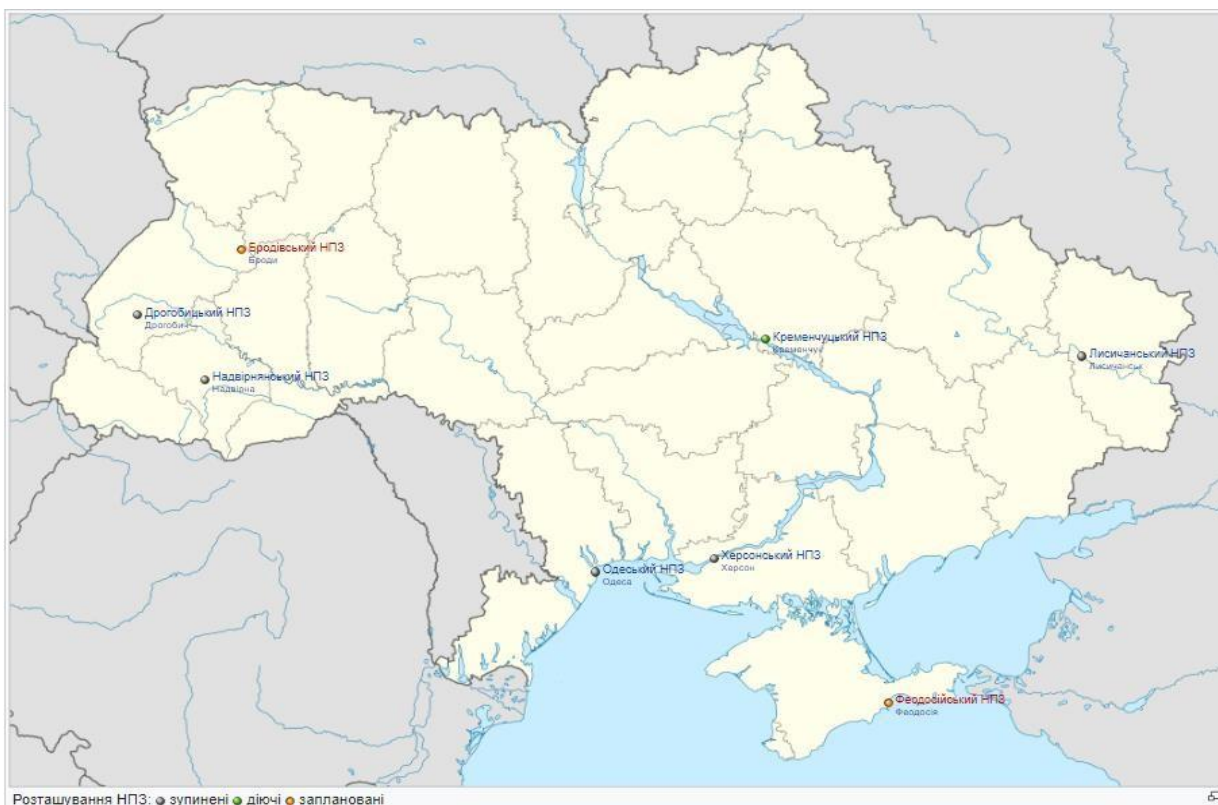

Рисунок 1.9 □ Нафтопереробні підприємства

Джерело: створено автором на основі [12]

У 2019 р. Україна спожила близько 43 млрд. М3 природного газу, що на 14% менше, ніж у 2018 р., Але це більше через зменшення видобутку в багатьох галузях економіки. Перша енергетична стратегія України на період

до 2030 року була затверджена в 2006 році. Той факт, що зростання ВВП в Україні між 2005 і 2012 роками зумовлено високою енергоємністю валового продукту.

В сучасних умовах вкрай необхідно не використовувати енергетичну стратегію 2012 року для створення принципово нової енергетичної стратегії України, яка навчилася змінювати політичне життя країн, їх інфраструктуру, а також функціонування енергетичної системи в недержавні джерела енергії.

Окрім розвитку теплової, атомної та гідроенергетики, головною особливістю нової стратегії є широке використання інноваційних енергетичних технологій та вирішення енергозберігаючих проблем. На основі попереднього досвіду доцільно розробити стратегію.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ТА РОЗВИТОК СВІТОВОГО РИНКУ НАФТИ ТА НАФТОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

2.1. Основні етапи розвитку світового ринку нафти

У зв'язку з тим, що світовий ринок нафти з часом постійно змінювався з метою розширення різноманітності його внутрішньої структури, механізм ціноутворення на цьому ринку змінився і встановив формулу визначення базових цін (базових цін, маркерів). Ці зміни дають підставу запропонувати наступну періодизацію світового ринку нафти, починаючи з появою міжнародної торгівлі нафтою на початку століття та виходу нафтових монополій на міжнародну арену. Спираючись на домінуючий на світовому ринку ціновий механізм, можна виділити чотири стадії розвитку: до 1947 р. ; з 1947 по 1971 рік; з 1971 по 1986 рік; з 1986 р. до сьогодні. [2]

Періоди розвитку механізму цін мають різні характеристики (табл. 2.1). Перші три фази характеризуються картельним принципом ціноутворення. Однак на різних етапах картелі були різними, з різним складом учасників. На перших двох етапах "картель цін" складався з семи вертикально інтегрованих великих міжнародних нафтових компаній (Exxon, Mobil, Galf, Texaco, Standard Oil of California - American, British Petroleum - англійська, Royal-Dutch / Shell - англо-голландська один Ряд дослідників вважає, що Міжнародний картель нафти складався з восьми компаній, у тому числі французького Comrani Franzes du Petrol. На третьому етапі домінуюча роль у ціноутворенні була передана картелю, який складався з 13 країн ОПЕК (Саудівська Аравія, Кувейт, Іран, Ірак, Об'єднані Арабські Емірати, Катар - Близький Схід; Алжир, Лівія, Нігерія, Габон - Африка, Венесуела, Еквадор - Південна Америка, Індонезія, Південно-Східна Азія. [1]

Еволюція механізму ціноутворення на світовому ринку нафти

Періоди	До 1947 р.	1947-1971 рр.	1971-1986 рр.	1986 р. - по наст. час
Принцип ціноутворення	Картельний	Картельний	Картельний	Конкурентний
Хто встановлює ціну	МНК	МНК	ОПЕК	Біржа
Число учасників ціноутворення	7	7	13	Множина
Характер переважної конкуренції	Горизонтальна	Горизонтальна	Вертикальна	Вертикальна + горизонт.
Динаміка попиту	Стійке зростання	Стійке зростання	Зростання/зниження	Сповільнене зростання
Динаміка витрат (основний чинник динаміки)	Зниження (природний)	Зниження (природний)	Зростання (природний)/ зниження (НТП)	Зниження (НТП)
Маркерні сорти	Західна техаська	Західна техаська, Легка аравійська	Легка аравійська, Західна техаська	Західна техаська, Brent, Дубай
Динаміка і рівні цін (долл./барр., у поточних цінах)	Без особливих змін, близько 2	Без особливих змін, близько 2	Зростання з 2 до 40 (до 1981), зниження до 30(до 1985), падіння до 10 (1986)	Коливання в межах 15-20 (до 1997), зниження до 10(до 1999), зростання до 25 (1999)
Система розрахунку цін CIF в точці доставки	FOB Мексиканська затока + фрахт	FOB Мексиканська затока + 2 фрахти	FOB Персидська затока + фрахт	Біржові котирування
Домінуючі види зовнішньоторговельних операцій	Регулярні (Об'єм + Ціни)	Регулярні (Об'єм + Ціни)	Регулярні (Об'єм) + разові (Ціни)	Разові (Об'єм) + регулярні (Об'єм) + біржові (Ціни)
Домінуючі ціни	Трансфертні, довідкові, ринкові	Трансфертні, довідкові, ринкові	Ринкові, довідкові, трансфертні	Ринкові, трансфертні
Періоди	До 1947 р.	1947-1971 рр.	1971-1986 рр.	1986 р. - по наст. час

Джерело: створено автором на основі[4]

Лише з 1986 р. картельний принцип ціноутворення - встановлення цін обмеженою групою гравців на власний розсуд - поступився місце фондовій біржі, де ціни встановлюються на суворо регульованому та суворо регульованому ринку, заснованому на конкуренції між двома протилежними групами гравців прозорий процес. І вони відображають поточний баланс між попитом та пропозицією у будь-який час, адаптований до системи поточних економічних та політичних факторів, що враховує численні ризики зміни ситуації на ринку нафти. Лише в 1986 р. Принцип конкурентного ціноутворення почався завдяки появі інструментів біржової торгівлі і, як результат, збільшенню кількості бізнес-одиниць на ринку понад критичні параметри, тобто в рази перевищує кількість гравців, які теоретично можуть бути картелізованими.

До 1971 року на ринку домінували міжнародні нафтові картельні компанії, в 70-80-х роках у товарній зоні нафтового бізнесу (вище за течією), де домінували країни ОПЕК, представлені їх державними нафтовими компаніями, а також у районах транспорту, переробки та збуту (нижче за течією) - як і раніше переважають міжнародні та незалежні приватні нафтові компанії, а також державні нафтові компанії з країн-імпортерів. Відповідно змінилася кількість учасників процесу ціноутворення. Спочатку було 7 (або 8) картельних компаній, потім 13 країн ОПЕК, сьогодні багато учасників беруть участь у процесі ціноутворення на фондовій біржі. [4]

На початку 1970-х ринок був фактично монополізований великими вертикально інтегрованими компаніями Міжнародного нафтового картелю (МОК). Вісім транснаціональних компаній (сім сестер, раніше Standard Oil - BP, Chevron, Exxon, Gulf, Mobil, Shell, Техасо та французька GFP) контролювали близько 85-90% ринку на всіх етапах виробничого процесу. Ціни на нафту також в основному встановлювали ці компанії, оскільки вільний ринок незалежних виробників становив лише близько 5%. На цей момент великі компанії активно використовували трансфертне ціноутворення, щоб мінімізувати податкові відрахування, подібно до того,

що зараз має місце в Росії. Крім того, встановлені референтні ціни для визначення податкових відрахувань у країнах, де компанії працювали на умовах пільг.

До 1947 р. Ціна нафти CIF (CIF - витрати, страхування, фрахт) визначалася у всьому світі на основі ціни на причепи (FOB - безкоштовно на борту) в Мексиканській затоці плюс витрати на доставку, які включали фрахт танкерами, затока злив нафти, страхування, митне оформлення тощо. Не мало значення, де нафта фактично видобувалася.

У 1947 р. Система розрахунку ціни змінилася. Це було зумовлено зростанням ролі країн Перської затоки у світовому видобутку нафти та необхідністю відбудови економіки Західної Європи після Другої світової війни ("план Маршалла"). Згідно з новими правилами, ціна на нафту розраховувалась так, ніби вона вже була доставлена з двох пунктів - Мексиканської або Перської затоки. Ціна на причепи все ще визначалася в Мексиканській затоці і відрізнялася лише витратами на доставку. Зрозуміло, що нова система створювала місця, де обидві ціни збігалися. Спочатку такий пункт був у Середземному морі, потім, коли ціна послідовників у Перській затоці впала, він перемістився на східне узбережжя США, а в 1949 році Нью-Йорк був єдиною основою для розрахунку цін на нафту.

Перша і друга фази розвитку ринку нафти були найбільш стабільними. З 1947 по 1971 р. Номінальна вартість WTI зросла з 1,87 дол. до 3,56 за барель, а реальний коливався близько 10 доларів. Ціни за барель у 1999 р. Багато в чому ця стабільність сприяла економічному зростанню в США та Західній Європі, що, у свою чергу, супроводжувалось щорічним збільшенням попиту на нафту на 7%. [4]

У вересні 1960 р. Була створена Міжнародна організація країн-експортерів нафти (ОПЕК). Швидке посилення провідної ролі ОПЕК у світовому експорті нафти створило основу для перегляду існуючих арабських концесійних угод з нафтовими компаніями щодо референтних цін та розподілу прибутку. Іншим важливим фактором стала відмова від

фіксованого курсу долара США та подальше ослаблення американської валюти. Тривалі переговори не дали результату, і в жовтні 1971 року ОПЕК розпочала націоналізацію активів транснаціональних корпорацій, що фактично закінчилося наприкінці 1973 року. З переходом до країн ОПЕК вони мали можливість встановлювати ціни на нафту. МНК втратили можливість маніпулювати ринковими умовами з боку пропозиції, але зберегли контроль над транспортуванням, переробкою та збутом.

Заходи, вжиті ОПЕК, часто призводили до значного дисбалансу попиту. Наприклад, ембарго на нафтопродукти 1973 р. Та іранська революція 1979 р. Призвели до дефіциту нафти, а збільшення видобутку нафти Саудівською Аравією в 1986 р. - до надлишку. Відповідно, нестабільність цін на нафту різко зросла: вона зросла з 4 до 10 доларів за барель у 1973 році від 16 до 40 доларів. 1979-1980 рр. І впав з 30 до 13 доларів. 1985-1986. Шокуючі стрибки цін знизили річний темп зростання попиту з 7% (до 1973 р.) Приблизно до 1% (після 1973 р.). Структура торгівлі нафтою суттєво змінилася - продовжувалося скорочення бізнесу на основі довгострокових контрактів за цінами продажу, ціни встановлювались на основі короткострокових контрактів та спотових контрактів. Водночас їх частка в загальному обсязі торгівлі зросла з 5 до 8% на початку 1970-х до 40-50% у середині 1980-х. [4]

Четвертий рівень принципово відрізняється від перших трьох тим, що монопольне ціноутворення поступилося місце ринку. На даний момент ОПЕК більше не встановлює ціни безпосередньо, як це було в 1970-х роках, але все ще є важливим гравцем на світовому ринку нафти. Позиції картелю забезпечені якісними та кількісними показниками його ресурсної бази. Так, на ОПЕК припадає близько 78% світових запасів і 42% видобутку сирової нафти. Крім того, вартість видобутку бареля нафти в країнах Перської затоки становить лише 0,5-2 долари. (у Північному морі - близько 10-12 доларів; у Росії до девальвації гривні - 7-8 доларів, після - 3-5 доларів). [4]

Багато в чому зміна цінових принципів спричинена появою та

розвитком торгівлі на ринку Форекс. У 1986 році незабаром перед "ціновою війною" на Нью-Йоркській товарній біржі (NYMEX) почалася торгівля ф'ючерсами на сиру нафту. Через два роки контракти на сиру нафту були введені на Лондонській міжнародній нафтовій біржі (LIPE), а потім на Сінгапурській товарній біржі (SIMEX). [9]

2.2. Аналіз динаміки розвитку світового ринку нафти

ОПЕК прогнозує, що нафта залишатиметься основним джерелом енергії принаймні два десятиліття, і глобальний вплив ринку нафти та нафтопродуктів можна аргументувати. Незважаючи на те, що зараз на частку нафти припадає 33,1% загального споживання енергії, а також на те, що перелічено в табл 2.2.

Таблиця 2.2

Росподіл основних енергоресурсів світу (обсяги зазначені в млн барелів нафтового еквівалента/день)

Енергоресурс	Обсяги основних енергоресурсів світу, млн. бар.н.е/день				Темп річної зміни, 2008-2030, %	Питома вага енергоресурсів світу, %			
	2008	2010	2020	2030		2008	2010	2020	2030
Нафта	80,9	80,4	89,9	97,6	0,90	35,7	35	32,7	30,2
Вугілля	64,8	66,2	80,1	92,1	1,60	28,6	28,8	29,2	28,5
Газ	51,4	52,1	64,5	79,1	2,00	22,7	22,7	23,5	24,5
Атомна енергія	14,4	14,7	16,9	20,7	1,70	6,3	6,4	6,2	6,4
Гідроенергія	5,5	5,8	7,3	9	2,30	2,4	2,5	2,7	2,8
Біопаливо	8,6	9,2	12,9	17,5	3,30	3,8	4	4,7	5,4
Інші відновлювальні	1,3	1,5	3,2	6,8	7,80	0,6	0,7	1,2	2,1
Всього	226,8	229,9	274,8	322,9	1,60	100	100	100	100

Джерело: створено автором на основі [6]

За останні 30 років обсяг розвіданих запасів нафти подвоївся. Згідно з дослідженнями ВР у 2011 р. За умови збереження поточного обсягу споживання нафти, її запасів вистачить на 54 роки. У табл.2.3 показаний обсяг видобутку в 20 найбільших країнах-виробниках нафти. Порівняно з рейтингом 2010 року серед цих країн немає Лівії. Протягом року видобуток нафти в цій країні зменшився на 71%. Рекордсменом зростання видобутку нафти є Колумбія зі швидкістю 16,3% порівняно з 2010 роком. Саудівська Аравія та Росія становлять чверть світового видобутку нафти.

Таблиця 2.3

Обсяги видобутку нафти в найбільших нафтовидобувних країнах

Країна	Обсяг нафто-видобутку	Країна	Обсяг нафто-видобутку	Країна	Обсяг нафто-видобутку	Країна	Обсяг нафто-видобутку
Саудівська Аравія	11161	Канада	3522	Венесуела	2720	Алжир	1729
Росія	10280	ОАЄ	3322	Нігерія	2457	Казахстан	1841
США	7841	Мексика	2938	Бразилія	2193	Катар	1723
Іран	4321	Кувейт	2865	Норвегія	2039	Великобританія	1100
Китай	4090	Ірак	2798	Ангора	1746	Колумбія	930
Загальний обсяг нафтовидобутку у світі за день				83576			

Джерело: створено автором на основі [22, с.194]

Найбільшими споживачами нафти у світі є США (18,853 млн барелів / день), Китай (9,758 млн барелів / день), Японія (4,418 млн барелів / день), Індія, Росія, Саудівська Аравія, Бразилія, Німеччина, Південна Корея, Канада. Основними експортерами нафти є Саудівська Аравія (17,6% від загального обсягу експорту) та Росія (14,8%). США в свою чергу імпортують

найбільше - 21,9% світового імпорту, Китай - 11,2%, Японія - 8,3% [7, с. 13-17].

Сьогодні країни-члени ОЕСР споживають більшу частину своєї нафти. Однак, за даними ОПЕК, попит на нафту в країнах ОЕСР не зміниться у період 2010-2015 років. У країнах із країнами з перехідною економікою буде помітним лише незначне збільшення попиту. Основне збільшення споживання відбудеться в країнах Азії - до 2015 року на 4 мільйони барелів на день порівняно з 2010 роком. До 2020 року попит на нафту в країнах, що не входять до ОЕСР, буде вперше в історії більшим, ніж у країнах-членах. Лідерами зростання споживачів є Китай та Латинська Америка. Це пов'язано із зростанням усіх макроекономічних показників у цих країнах. Зростання глобального населення та зростання ВВП є ключовими факторами збільшення споживання енергії на планеті. Згідно з довгостроковими прогнозами ОПЕК, до 2035 року 80% збільшення споживання нафти в країнах, що розвиваються, відбуватиметься в Азії.

Закономірністю розвитку світового ринку нафти є його переміщення між країнами та регіонами. Цей процес відбувається з метою пошуку додаткових потужностей для переробки сировини або пошуку нових споживачів. Ціна транспортування сирової нафти знижена, тому вигідно переробляти її ближче до споживачів. Крім того, для країн-споживачів дуже важливо забезпечити постачання сирової нафти та провести переробку на місці відповідно до власних економічних потреб. Однак країни-виробники нафти можуть також імпортувати сиру нафту, щоб отримати вигоду від доданої вартості рафінованої нафти. США фактично імпортують лише сиру нафту, але в структурі експорту переважають первинні продукти. Оскільки на складі є великі нафтопереробні заводи, їм вигідніше продавати нафту з доданою вартістю. І навпаки, країни Близького Сходу в основному експортують сиру нафту. Слід також зазначити, що країни СНД використовують лише російську нафту і тому не імпортують сиру нафту.

На рис.2.1 показано основні напрямки транспортування нафти (млн.

тонн, 2020). Найбільша кількість нафти транспортується морем.

Основним споживачем нафтопродуктів є транспорт, тому обсяги переробки нафти тісно пов'язані з попитом на нафту. Сьогодні великі нафтові держави намагаються збільшити експорт нафтопродуктів із більшою доданою вартістю, але вони не перевищують обсяг експорту сирової нафти.

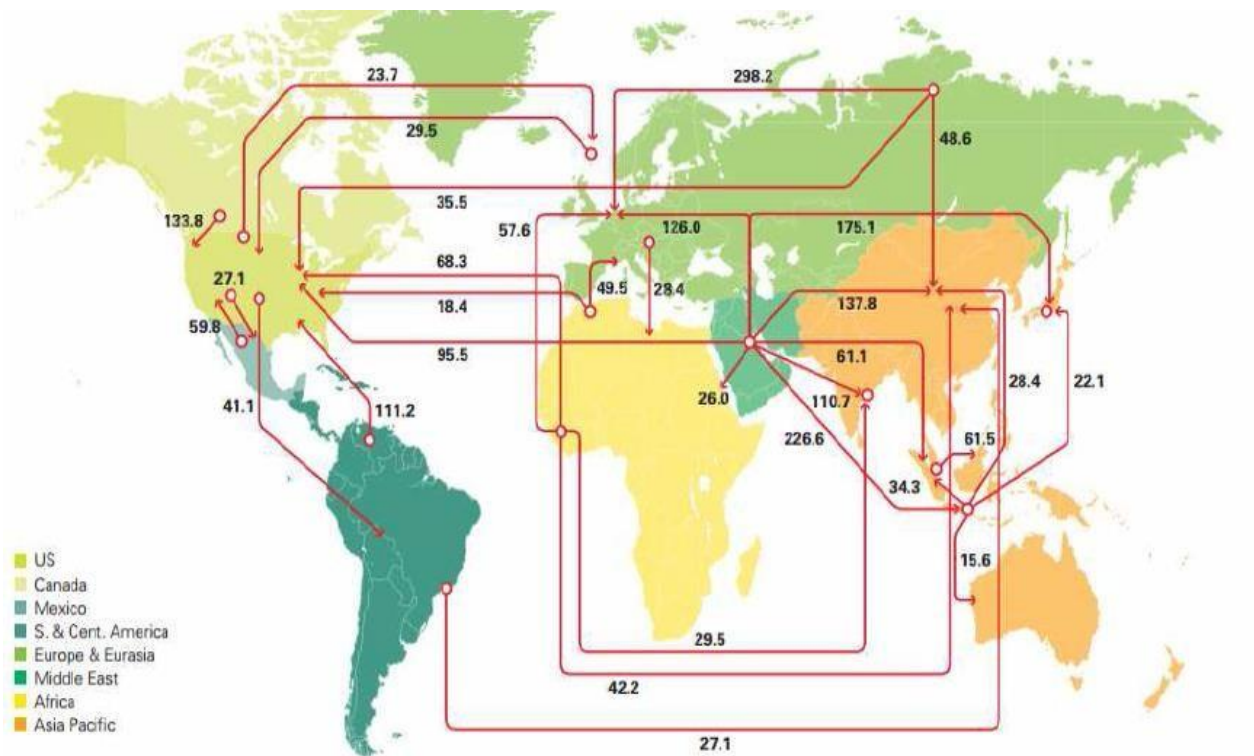

Рис.2.1.Нафтові потоки між державами

Джерело: [7]

Станом на 2021 р. Обсяг переробки нафти в країнах ОЕСР зменшився на 0,3 млн. барелів на день порівняно з 2020 р. І за цим показником відставав від країн, що не входять до ОЕСР, на 1,7 млн. барелів на день. Загалом обсяги глобальної переробки нафти в 2021 р. зросли на 375 000 барелів / день (збільшення на 0,5%). Однак головним рушієм цього зростання став Китай, де обсяг переробки нафти перевищив 2020 рік на 421 000 барелів на день. США залишаються лідером у переробці нафти. У 2020 році обсяг переробки становив 14 833 000 барелів на день. У Китаї ця цифра сягала 8992 тис.

барелів на день. За регіональним виміром, область APR знаходиться на вершині, де переробляється 24 752 000 бар за день. Нафта (важливі потужності розташовані в Китаї, Індії, Японії, Сінгапурі, Південній Кореї, Індонезії) [3, с. 16]. У структурі світового ринку нафтопереробних заводів 33 відносяться до Азіатсько-Тихоокеанського регіону % глобальної переробки нафти в Європі та Азії - 26%. Найменш досконалий сектор розвинений в Африці. Великі переробні потужності зосереджені в США, Китаї, Росії, Японії, Індії [3, с. 16]

В цілому, ОПЕК прогнозує, що до 2025 року в країнах Азіатсько-Тихоокеанського регіону (АТР), що не входять до ОЕСР, обсяги переробки зростуть на 47%, а на Близькому Сході - на 22% до 2030 року - 57% та 18% відповідно.

Через складність процесу переробки нафти існує сім основних категорій нафтопродуктів, які потім використовуються в рамках додаткових процесів переробки, змішуються в певних пропорціях та додають інші хімічні компоненти для утворення кінцевого продукту. Найпопулярніші товари - дизель та бензин.

Очікується, що споживання дизельного палива / газойлю до 2030 року зросте на 11,3 мільйона барелів на день порівняно з 2010 роком. Той самий бензин поступово замінюється. У 2010 р. Різниця між споживанням дизельного / газойлю та бензину становила 4 млн. Барелів на день, у 2020 р. Прогнозується, що вона становитиме 6 млн. Барелів на день, а в 2035 р. Прогнозується, що ця цифра перевищить 9 млн. Барелів на день. Впровадження прогнозу залежить від того, як буде поводитися автомобільний ринок у країнах, що розвиваються - чи там субсидуються дизельні двигуни (як у Європі), чи віддається перевага бензину.

Важливість Північної Америки та Європи з точки зору споживання бензину є основною причиною низьких темпів зростання споживання цього продукту. Споживання в цих двох регіонах у 2010 р. Становило 50% від світового. Прогнозоване зниження попиту в Північній Америці та відносно

стабільний попит у Європі матимуть значний вплив на глобальну картину споживання бензину, споживання буде компенсовано в інших регіонах. За оцінками експертів, попит на бензин в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні буде швидко зростати (в середньому 2,7% на рік). Зростання забезпечать Китай та Індія, де щорічне зростання сягне 5%. Прогнозується також значне зростання споживання на Близькому Сході, в Африці та Латинській Америці. Середньорічне глобальне зростання споживання бензину становитиме 0,9% на рік. Також очікується середній темп зростання споживання етану (0,75% на рік). Таке зростання буде зумовлене зростанням попиту в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні та на Близькому Сході. Середній темп приросту споживання нафти становить 2,2% на рік у середньостроковій перспективі та 1,8% у довгостроковій перспективі. Основними рушіями цього є зростання попиту в нафтохімічній промисловості та збільшення споживання в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні та в інших країнах, що розвиваються, хоча і в меншій мірі.

Очікується незначне збільшення споживання гасу (0,9% на рік). Сьогодні 80% цього продукту - це авіаційне паливо, 20% гас (для освітлення, опалення). Незважаючи на постійно зростаючий попит на авіаційне паливо, гас поступово витісняється іншими видами нафтопродуктів, що ще більше зменшить попит.

Використання мазуту в промисловості зменшиться, і в більшості регіонів це буде замінено використанням природного газу. Крім того, зменшення споживання мазуту спричинене переходом на дизель для більшості видів морського транспорту. В цілому споживання, як очікується, зменшиться на 3 мільйони барелів на день у 2035 році. Основне скорочення споживання відбудеться в 2027-2030 роках. Поступова відмова від мазуту спричинена сучасними екологічними вимогами.

Група "інші продукти" відноситься до важких нафтопродуктів - бітуму, мастильних матеріалів, восків, розчинників, коксу, сірки та прямого використання сирової нафти, наприклад, у Саудівській Аравії чи Японії.

Світовий попит на цю продукцію до 2035 року впаде на третину порівняно з 2015 роком.

Основними кінцевими продуктами переробки нафти є бензин та дизельне паливо. Глобальне споживання бензину в 2019 році становило 975,1 млн. тонн. Це найбільший у світі споживач бензину, який щорічно споживає близько 40% від загального споживання бензину у світі. Країни Азії та Океанії – споживають 210 млн. тонн, що становить 21,6% світового споживання бензину, трохи менше половини цього споживання припадає на Китай (61,8 млн. Тонн) та Японію (35,9) мільйон тонн. Західна та Східна Європа, включаючи країни СНД, це вигадують 17% світового споживання бензину. Найбільший динамізм у збільшенні споживання бензину спостерігається в Китаї в останні роки, тобто збільшення споживання бензину в 2019 році порівняно з 2013 роком склало 46,9%. Що стосується дизельного палива, воно буде вироблятися у всьому світі з 2016 по 2020 рік збільшиться з 1167,4 млн т до 1284,4 млн т. З 2021 по 2035 рік експерти прогнозують, що глобальне виробництво дизельного палива буде зростати на 4,4-4,9% щороку. Перспективи ринку дизельного палива пов'язані зі зростанням автопарку, який використовує дизельне паливо як пальне. Застосування суміші дизельного палива та спеціальної «екологічної добавки» (GTL - дизельне паливо) пропонує численні можливості для використання цього продукту на ринках розвинених країн, де екологічні проблеми, пов'язані з викидами від автомобільного транспорту, занадто серйозні. Провідними світовими виробниками дизельного палива є США та Китай. У 2020 році на ці країни припадало 16,3% та 12,7% загального виробництва дизельного палива у світі відповідно. Окрім США та Китаю, значна кількість дизельного палива виробляється в Росії, Японії та Індії [14, с. 340-341].

Темами нафтопереробної промисловості є міжнародні нафтові компанії, національні нафтові компанії та малий місцевий бізнес. Концентрації в нафтопереробній промисловості досить низькі. Наприклад, 25 найбільших власників нафтопереробних заводів володіють 50% світових

переробних потужностей. На 10 найбільших компаній нафтопереробного комплексу, перелічених у таблиці, припадає 36% світового ринку, включаючи Exxon Mobils, який має 6,1% ринку переробки нафти (таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Найбільші нафтопереробні компанії світу

№ з/п	Компанія	Обсяги перероблення(тис. бар/день	Частка від світових переробних потужностей(%)
1	ExxonMobil	5358	6,1
2	Sinopec	4211	4,8
3	Royal Dutch Shell	3985	4,6
4	BP	3232	3,7
5	ConocoPhillips	2799	3,2
6	Petroleos de Venezyela	2643	3,0
7	PetroChina	2607	3,0
8	ValeroEnergyCorp	2423	2,8
9	SaudiAramco	2005	2,3
10	Всього	1935	2,2

Джерело: створено автором на основі [19, с.75]

Сьогодні кількість оперативних нафтопереробних заводів (нафтопереробних заводів) у всьому світі зменшилася з 743 у 2011 році до 661 у 2020 році. Однак потужності переробки зросли з 4170 до 4585 млн. тонн або 415 млн. тонн за той самий період. Тенденція на ринку нафтопереробних заводів у Європі зростає ймовірність побудови сегменту незалежних оптових торговців за сценарієм США. Аналітики прогнозують появу в Європі великих оптових мереж нафтопродуктів, оскільки міжнародні

нафтові компанії все частіше інвестують у сегмент розвідки та видобутку. Це відкриває можливості для інших компаній, що мають досвід та досвід у роздрібній торгівлі товарами щоденного попиту та / або забудовою земель. Американські нафтопереробні заводи поступово виходять з роздрібного ринку нафтопродуктів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, основними тенденціями на світовому ринку переробки нафти є:

- Нафта залишатиметься важливим джерелом енергії у світі принаймні 20 років.

- Дизель та бензин залишаються найважливішими кінцевими продуктами переробки нафти. Найвищий попит на ринку нафти залишиться на дизельному паливі. Темпи розвитку ринку залежатимуть від розвитку автомобільного ринку в країнах, що розвиваються.

- Провідними виробниками нафти є Саудівська Аравія, Росія та США. Найбільшими споживачами є США, Китай та Японія.

- Найбільше збільшення споживання нафти та нафтопродуктів протягом наступних 10 - 20 років відбудеться в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.

- Обсяг експорту нафтопродуктів не перевищує обсяг експорту сирової нафти. Ця тенденція збережеться протягом наступного десятиліття.

- Кількість НПЗ та їх підхід до споживача зменшуватимуться із зменшенням витрат на транспортування сирової нафти.

- Формування великих незалежних мереж для торгівлі нафтопродуктами, які полегшують ринкову ситуацію, коли нафта та нафтопереробні заводи надають новим учасникам свою торгову нішу та концентруються на ній видобуток та переробка.

2.3. Оцінка функціонування нафтової промисловості України

Постачання на українському ринку відбувається за рахунок імпорту та досить незначних обсягів власного виробництва, що компенсує лише 16-20% потреб країни в сирій нафті. Видобуток відбувається в Чернігівській, Сумській та Полтавській областях, а також на Прикарпатті. Загальний обсяг видобутої в Україні нафти зараз не перевищує 4 мільйонів тонн при потребі від 32 до 35 мільйонів тонн [1 с. 127]. Витрати на видобуток нафти високі, оскільки видобуток здійснюється за рахунок збільшення тиску масла шляхом перекачування гарячої води в свердловини. Чорноморський регіон є найбільш перспективним з точки зору видобутку нафти і включає Чорноморський басейн, Керченську протоку, північно-західну частину Чорного моря та Азовське море. В даний час видобувається нафта з родовищ Шторм та Дельфін за участю британсько-голландської компанії Shell [2, с. 97].

Найбільшою нафтовою компанією в Україні є напівприватна "Укрнафта", на частку якої припадає близько трьох чвертей загального видобутку нафти та газового конденсату в країні. Відсоток компаній, що виробляють українську нафту в малому масштабі, становить 4,2%. Окрім "Нафтогазу" і "Надра України", в країні офіційно видобувають нафту і газовий конденсат 15 компаній, найбільші з яких - Полтавська газонафтова компанія, Бориславська нафтова компанія та Нафтогазовидобуток. За даними "Укрнафти", за її участю у видобутку нафти діють 4 спільних підприємства та 18 угод про спільну інвестиційну діяльність, у тому числі 4 - з іноземними компаніями [3, с. 9].

Загалом можна виділити три умовні етапи розвитку незалежного українського ринку нафтопродуктів. Хоча його "незалежність" була скоріше декларативною, ніж реальною, завжди існувала залежність від імпортного палива чи сировини. Перший етап ознаменувався різким падінням виробництва та збільшенням імпорту готових нафтопродуктів. другий -

створення підприємств навколо виробників палива з платною формою переробки сировини; третій

- Початок створення транснаціональних вертикально інтегрованих компаній за участю українських виробників та іноземних компаній та за участю тендерів [6].

Третій етап фактично розпочався навесні 2011 року, започаткований кампанією прямих іноземних інвестицій ТНК-Україна.

Внутрішній ринок нафти та нафтопродуктів (кількості, ціни) дуже чутливий до коливань на зовнішніх ринках нафти, оскільки це значною мірою залежить від пропозиції російської нафти та імпорту нафтопродуктів.

Важливим фактором функціонування внутрішнього ринку є економічна та політична ситуація в країні, яка впливає на попит та пропозицію на нафтопродукти. Ринок також чутливий до сезонних коливань попиту, пов'язаних із сільськогосподарським виробництвом.

Через коливання світових цін на нафту, постійно зростаючий попит на нафтопродукти та зростання транспортних тарифів, вартість вітчизняних НПЗ останнім часом суттєво зросла, що в свою чергу призвело до зниження прибутковості нафтопереробного заводу в Україні та втрат конкурентоспроможності нафтопродуктів в Україні (рис. 2.2).

Такі умови загрожували занепаду вітчизняної нафтопереробної промисловості та зростанню залежності економіки країни від імпортного бензину та дизельного палива. Це призводить до напружених і навіть кризових ситуацій: існує дисбаланс між попитом і пропозицією на нафтопродукти, існує загроза енергетичній безпеці. Тому розвиток та забезпечення стабільності ринку нафти та нафтопродуктів має бути однією з пріоритетних тем української енергетичної політики.

В Україні існує 6 НПЗ, що мають проектну потужність переробки 63 млн т/рік, з яких 3 млн т/рік – орієнтовна розрахункова потужність НПЗ на 2018 рік[5].

Нафтопереробні підприємства України

НПЗ	Контролюючі акціонер	Проектна потужність (млн.т)	Якість переробки	Регіон	Стан
Кременчуцький НПЗ	група Приват	18	Бензин: Євро-5 ДП: Євро-5	Полтавська область	працює
Лисичанський НПЗ	Роснафта	24	Бензин: Євро-4 ДП: Євро-5	Луганська область	зупинено березень 2012
Херсонський НПЗ	Група Альянс (Росія)	8.7	Бензин: Євро-1 ДП: Євро-1	Херсонська область	зупинено травень 2009
Дрогобицький НПЗ	Альфа-нафта і група Приват	3.9	Бензин: Євро-1 ДП: Євро-1	Львівська область	зупинено січень 2012
Одеський НПЗ	ФДМУ	3.9	Бензин: Євро-3 ДП: Євро-4	Одеська область	зупинено жовтень 2010
Надвірнянський НПЗ	група Приват	3.5	Бензин: Євро-1 ДП: Євро-1	Івано-Франківська область	зупинено травень 2009
Бродівський НПЗ (не реалізовано)	СП «БродАгроОйл»	8.0		Львівська область ^{[6][7]}	не реалізовано
Феодосійський НПЗ (не реалізовано)		1.0		АР Крим ^{[8][9][10]}	не реалізовано
Шебелинський ГПЗ	Укргазвидобування	1.0	Бензин: Євро-5 ДП: Євро-5	Харківська область	працює

Джерело:[10]

Щорічне внутрішнє видобуток нафти в Україні зараз становить лише 3-4 млн тонн (наприклад, видобуток нафти в 2019 році становив 3,265 млн тонн, газового конденсату - за даними Держкомстату 1,077 млн тонн), що охоплює близько 15-18% країн попиту в маслі. Сьогодні збільшення видобутку нафти можливе завдяки освоєнню найглибших шарів вже відомих родовищ (особливо Прикарпаття), відкриттю нових родовищ (особливо в

Дніпровсько-Донецькому басейні) та освоєнню Чорного та Азовського морів. Слід мати на увазі, що в колишньому СРСР видобували переважно лише 30-40% запасів геологічних родовищ, а в країнах з високим технологічним рівнем урожайність шарів сягає 70-80% [8].

Протягом останніх років фінансування розвідки та розвідки в Україні постійно зменшувалось. Це пов'язано з тим, що імпорт енергії приносить величезні прибутки та швидко віддачу певним торговим структурам. Натомість інвестування у розвиток виробництва є ризикованим бізнесом, який може окупитись роками. Через недостатнє фінансування та складні та суперечливі умови залучення іноземних інвесторів темпи освоєння вуглеводневих ресурсів у секторах Чорного та Азовського морів України є незадовільними. До проблем видобутку нафти слід віднести також збитки від експлуатації західних родовищ (щомісячні збитки становлять близько 48 млн. грн.). Ці родовища стали фінансово збитковими після збільшення орендної плати за нафтогазовий конденсат з 1 січня 2007 року. Україна має високопродуктивний трубопровід загальною довжиною 4766,1 км, який експлуатується ВАТ "Укртранснафта" (табл. 2.5).

Таблиця 2.6

Потужність магістральних нафтопроводів України

Назва нафтопродуктів	Проектна потужність, млн.т/рік	Фактична потужність, млн.т/рік
Самара-Лисичанськ	90,0	62,0
Мічурінськ-Кременчук	18,0	18,0
Мозир-Броди	34,0	28,0
Снігурівка-Одеса	13,2	16,2
Лисичанськ-Тихорецьк	30	16,8
Броди-Держкордон	25,0	24,7

Джерело: створено автором на основі [11]

Річна потужність системи для транзиту нафти з території Російської Федерації становить: 114 млн. Т на вході, 56,3 млн. Т на виході. Однак тривалість життя нафтопроводів становить від 23 до 47 років, і 90% з них відпрацювали свій амортизаційний період. Обладнання нафтотранспортної системи, хоча і знаходиться в надійному стані, застаріло, потребує заміни або модернізації, додаткові експлуатаційні витрати.

Географічне розташування України дозволяє використовувати різні джерела нафти незалежно від інших регіонів світу (Азербайджан, Казахстан, Близький Схід та ін.), Водночас значно посилюючи свою транзитну роль у постачанні нафти на ключові ринки Європи.

Проектне (аверсне) використання нафтопроводу Одеса-Броди для перекачування каспійської нафти до Європи має велике значення для диверсифікації джерел постачання нафти на нафтопереробних заводах та розвитку транзитних варіантів.

Це дозволяє Україні зберегти статус важливого транзитного коридору для Європи. Однак для цього потрібна модернізація їх нафтотранспортних систем та послідовна, більш гнучка та ефективніша політика співпраці з постачальниками та споживачами нафти.

Загалом ринок нафтопродуктів є найбільш конкурентоспроможним та найменш регульованим серед інших енергетичних ринків (газу, вугілля).

Фактично, за шість місяців розвитку франчайзингової системи 15% усіх українських АЗС були спрямовані на програми роботи ТНК-Україна, Лукойл-Україна та Славнефть. Це хороший показник імпульсу, враховуючи, що інші виробники зібралися навколо певної кількості АЗС.

За найскромнішими підрахунками, близько 3800 заправних станцій, де трохи більше 6000 працюють у тісному контакті з місцевими виробниками палива.

Ціни на сирю нафту та нафтопродукти в Україні не регулюються, хоча внутрішній ринок сирової нафти не є повністю конкурентоспроможним.

Внутрішній ринок нафти частково захищений обмеженнями на експорт та реекспорт. Крім того, більша частина сирої нафти експортується в Україну компаніями, які входять до вертикально інтегрованих компаній, що займаються переробкою та розподілом. Отже, ціни на сиру нафту встановлюються компаніями відповідно до вимог бізнесу (оптимізація прибутку та оподаткування), а не самим ринком.

Нафта та її продукція відіграють провідну роль у розвитку світової економіки. Починаючи з 1970-х років, коли нафта стала домінуючою енергетикою та стратегічною сировиною, ситуація на ринку нафти та нафтопродуктів була в центрі світової економіки та політики. На цьому ринку в усьому його різноманітті та суперечливості виявляються слабкі та сильні сторони розвитку світової економіки в цілому та результати діяльності окремих його учасників. Нафтовий ринок - це ринок, на якому пов'язані інтереси багатьох країн [7].

Нафта була, є і залишатиметься найважливішим первинним джерелом енергії найближчим часом, споживання якого неухильно зростає внаслідок подальшого розвитку світової економіки. Одночасно збільшується використання нафти та нафтопродуктів як сировини для хімічної промисловості, що, як відомо, є економічно виправданішим та ефективнішим, ніж пряме споживання енергії вуглеводнями.

В Україні є три нафтогазоносні регіони: Східний, Західний та Південний.

Східний регіон сформувався в Дніпровсько-Донецькій нафтогазоносній області і зараз є найбільш продуктивним з точки зору видобутку вуглеводнів в Україні. Він має близько 85% запасів природного газу та близько 61% запасів нафти в Україні [3]. Географічно розташований в областях Чернігів, Суми, Полтава, Дніпропетровськ, Харків, Луганськ та частково Донецької області.

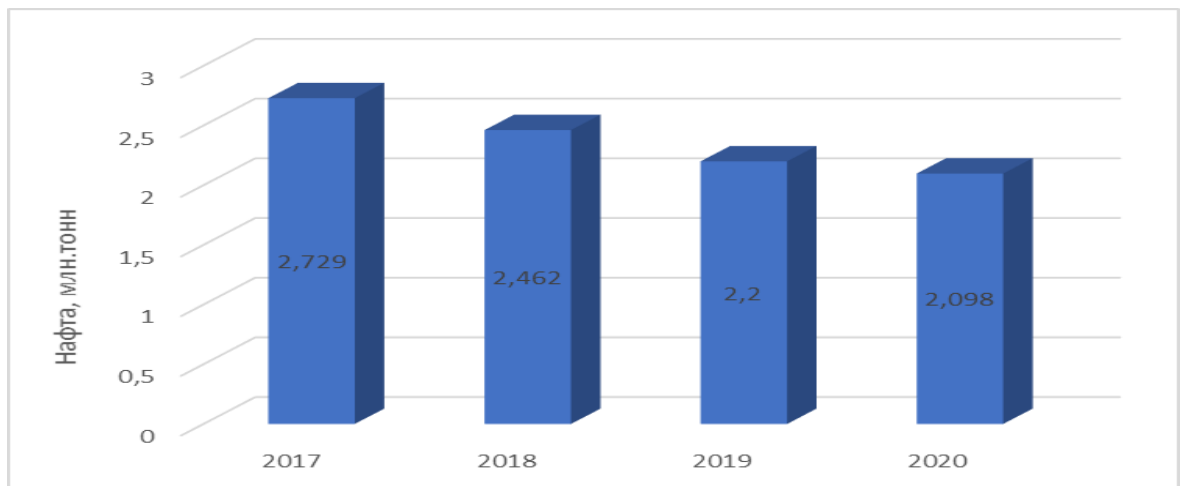

Рис. 2.3 Тенденція видобутку нафти в Україні, млн. тонн

Джерело: [19]

Західний регіон включає нафтогазоносні райони Прикарпаття, Карпат, Волині-Подільського та Закарпатських гір. Він географічно розташований у Волинській, Львівській, Івано-Франківській, Чернівецькій та Закарпатській областях.

Південний регіон складається з нафтогазоносних районів Переддобрудзької, Чорноморської злочинності, Індоло-Кубані та Азов-Березані. Географічно розташований в областях Одеси, Миколаєва, Херсона, Запоріжжя та частково Донецька, а також у Криму.

Протягом досліджуваного періоду в Україні ринок нафти спостерігав стійку тенденцію до зниження, головною причиною якої було зниження попиту. Показники, що характеризують динаміку видобутку нафти в Україні, наведені на рис. 2.3.

Як видно з рис.2.3 обсяг видобутку нафти щороку зменшується. У 2020 році видобуток нафти зменшився на 0,631 млн тонн (30,1%) порівняно з 2017 роком.

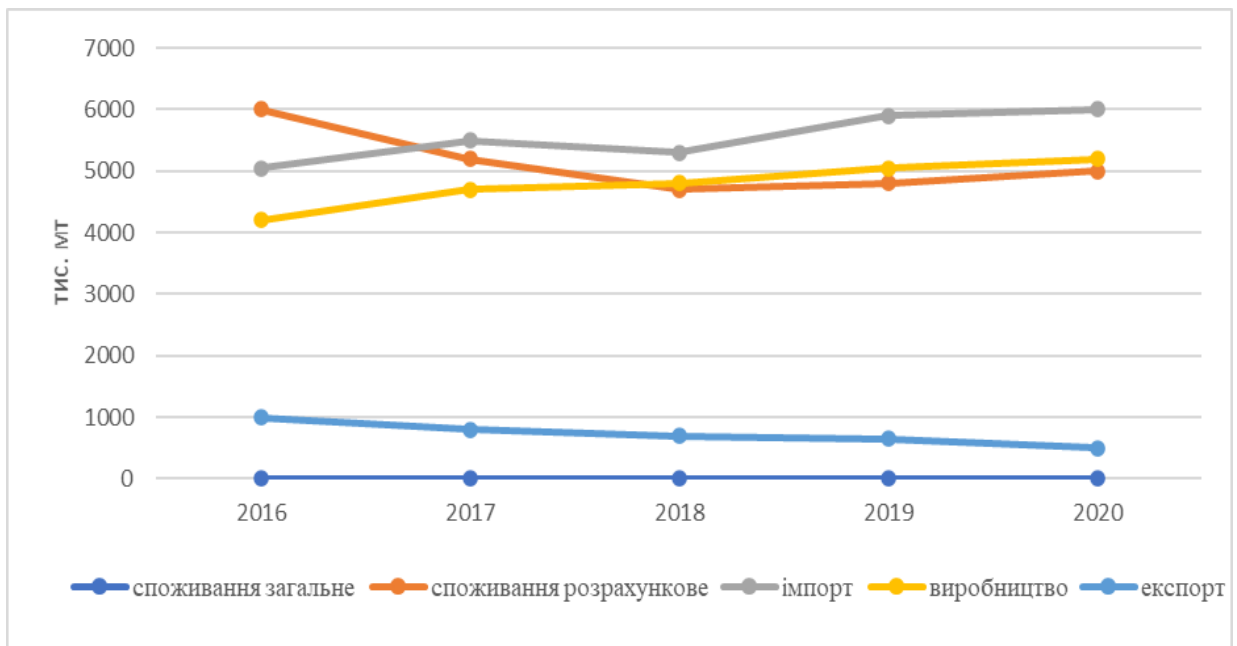

Рис.2.4 Ситуація на ринку ДП України у 2016–2020 роках

Джерело: [12]

Раніше українські НПЗ переробляли 24 мільйони тонн нафти (дані за 2014 до 10 млн. тонн 2019 роки) 10 мільйонів тонн (2019). За останні роки річний обсяг переробки нафти в Україні становив лише близько 2,1-2,3 млн. тонн. Частка виробництва українського дизельного палива на внутрішньому ринку у 2018-2019 рр. Оцінюється лише у 10-11%. Через зменшення нафтопереробного заводу попит на українському ринку нафтопродуктів забезпечується за рахунок імпорту переважно з Білорусі, Литви, Російської Федерації, Польщі тощо. [6]

За чотири останніх роки в Україні працює лише Кременчуцький НПЗ, який працює не на повну потужність. Тому фактична відсутність виробництва необхідних кількостей нафтопродуктів в Україні щодо їх впливу на баланс попиту та пропозиції призвела до того, що ціни на імпортовані нафтопродукти для доставки в Україну формуються з надбавкою лапки (паритет імпорту). У розквіт галузі ціни на імпорتنі ресурси для України формувались зі знижкою на котирування (експортний паритет). Отже, криза в українській нафтопереробній промисловості призводить до

зростання цін на нафтопродукти для кінцевого споживача (різниця оцінюється в 20-50 дол. США / т). Крім того, ця цінова премія не залишається в Україні і не спрямована на економічний розвиток.

Таблиця 2.6

Географічна структура імпорту дизельного палива в Україну в 2017–2019 роках (тис. тонн)

Країна	2017 р. тис. т	2018 р. тис. т	2018 р., %	2019 р. тис. т	2019 р., %	Зміна 2020/19, тис. т
Білорусь	2173	2813	54,88	2336	43,11	-477
РФ	1334	1058	20,64	2044	37,72	986
Литва	465	550	10,73	540	9,96	-11
Греція	310	298	5,81	200	3,69	-98
Туркменістан	18	40	0,78	150	2,77	110
Індія	-	45	0,88	61	1,13	16
Польща	288	109	2,13	24	0,44	-85
Угорщина	54	58	1,13	22	0,41	-36
Ізраїль	137	87	1,7	21	0,39	-67
інші	56	68	1,33	21	0,39	-46
Всього	4835	5126	100	5419	100	293

Джерело: створено автором на основі [6]

Орієнтовне споживання дизельного палива в Україні зросло на 17%, або на 858 000 тонн за останні п'ять років (2019 порівняно з 2017 роком). Імпорт дизельного палива в Україну зріс на 26%, або 1,1 млн. тонн, тоді як виробництво скоротилось на 39% або 382 тис. тонн (2020 рік порівняно з 2017 роком). Аналіз географічної структури імпорту за період 2018-2020 рр. (2013 та 2014 рр., Завдяки системі поставок "Транзиту" та розташуванню в

Автономній Республіці Крим, Луганській та Донецькій областях) не враховується імпорт дизельне паливо з Білорусі, Литви, Туркменістану та Double - з Російської Федерації. Крім того, можна спостерігати двократне збільшення імпорту бензину з Білорусі - у 2015 році було імпортовано 621 тис. Тонн, у 2016 р. - близько 1,2 млн. Тонн, у 2017 р. - близько 1 млн. Тонн, що становить майже 80% від загального обсягу імпорту бензину до Білорусь відповідає Україні [6].

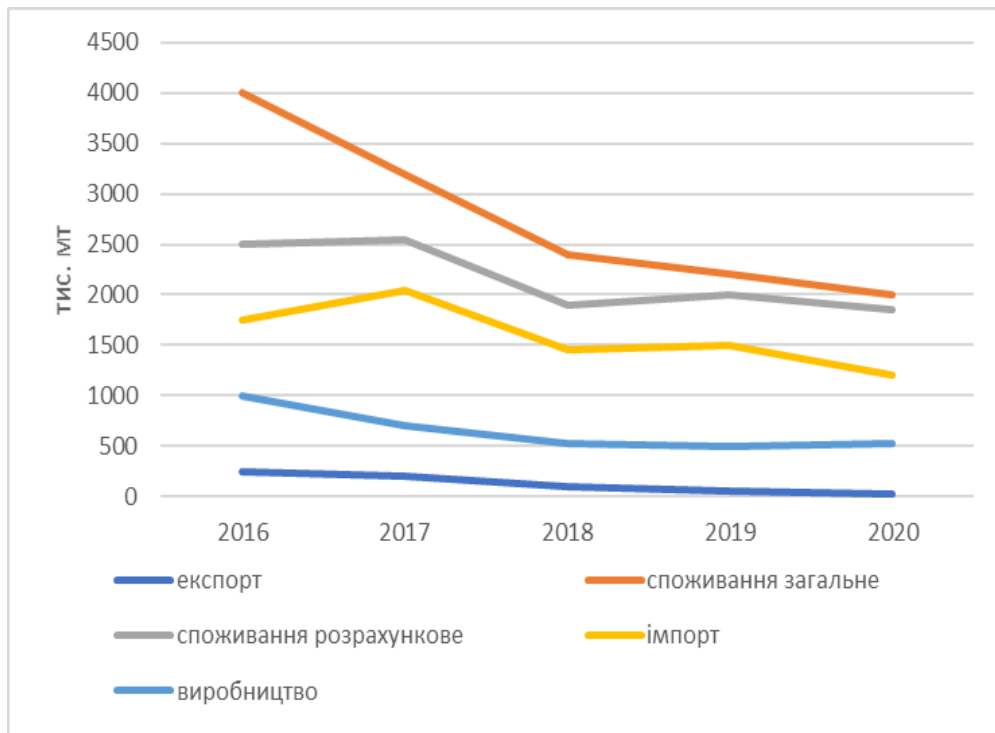

Рис.2.5 Ситуація на ринку бензинів моторних України у 2016–2020 роках
Джерело: створено автором на основі [6]

За останні 10 років при різній вартості дизельного палива та бензину на українському ринку спостерігається тенденція до поступового переходу споживачів від бензину до державних компаній та СПБТ (хоча через значне зростання вартості СПБТ останнім часом перехід до СПБТ став менш привабливим). Все це, а також ситуація в Автономній Республіці Крим, Луганській та Донецькій областях за останні п'ять років (2020 рік порівняно з 2017 роком) призвели до того, що розрахункове споживання бензину в Україні впало на 28% або менше на 711 при цьому ж час імпорт бензину в

Україну впав на 30%, або на 526 тис. тонн, тоді як виробництво скоротилося на 42%, або на 407 тис. тонн.

Для задоволення поточного попиту України на бензин та державні компанії (за різними оцінками, загалом близько 6,8 до 7,5 млн. тонн на рік) та прогнозоване незначне збільшення споживання в короткостроковій перспективі, ми вважаємо, що переробка необхідна близько 15-16 мільйонів тонн нафти на рік. У той же час приблизно 3–3,5 млн. тонн мазуту (його можна використовувати як заміник вугілля та газу на ТЕС) та приблизно

Нафта є основним джерелом первинної енергії протягом декількох десятиліть. Зростання світової економіки призведе до збільшення попиту на багато видів сировини і особливо на нафту. Основну роль у формуванні попиту на нафтопродукти відіграє використання тепла, електроенергії, транспорту, економічний розвиток та кліматичні умови країни. На пропозицію впливають витрати на розвідку нафтових родовищ та видобуток нафтопродуктів, технологічний рівень, регуляторне середовище та нестабільність цін [3]. Високорозвинені країни, як правило, споживають більше, ніж слаборозвинені країни, але існує тенденція до значного зростання попиту на нафту з країн, що розвиваються (рис.2.6).

Зростання попиту на нафту в промислово розвинутих регіонах в основному буде зумовлений підвищеним попитом на нафтопродукти у транспортному секторі, де економічних конкурентних альтернатив цим паливам майже немає. У країнах, що розвиваються, попит на нафту зросте у всіх секторах споживання (використання дизельних двигунів для виробництва електроенергії, збільшення попиту на сировину в нафтохімічній промисловості).

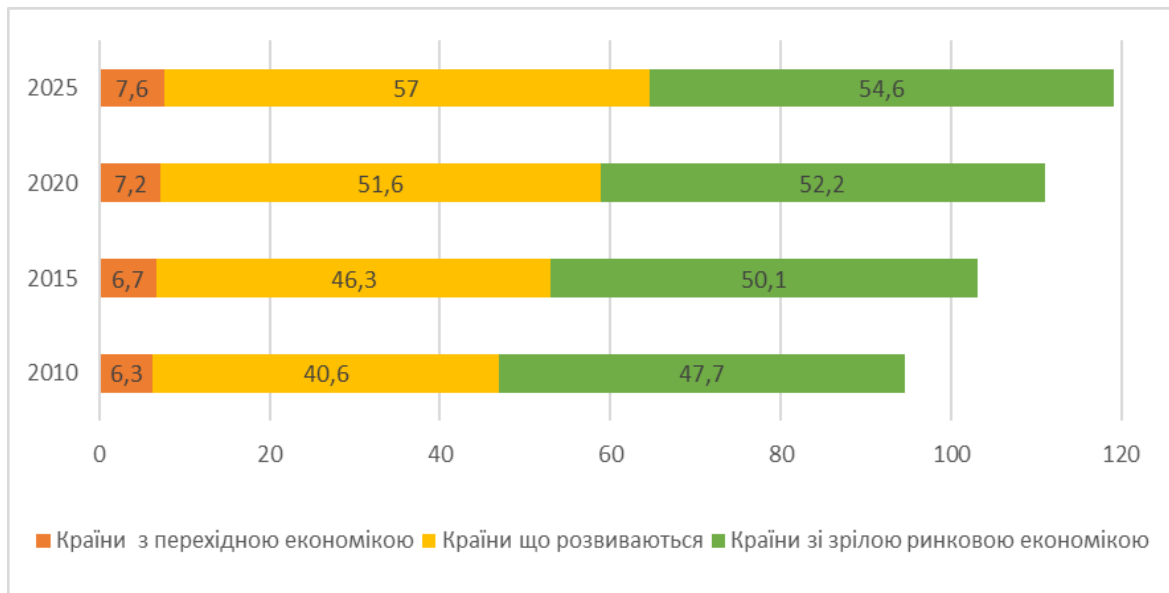

Рис.2.6. Прогнозне споживання нафти (млн. барелей / день)

Джерело: створено автором на основі [2]

Проблема розвитку ринку нафти та нафтопродуктів в Україні та світі є актуальною сьогодні і потребує подальшого аналізу. Побудова взаємовідносин та визначення рівня розвитку країн тісно пов'язані з енергоспоживанням. На основі аналізу розвитку світового ринку нафти та нафтопродуктів можна зробити наступні висновки. Основною причиною незадовільної конкурентоспроможності вітчизняного палива є його якість, яка не відповідає вимогам сучасних стандартів та необґрунтованим цінам. Загалом конкурентоспроможність вітчизняної нафтопереробної галузі є дуже низькою.

Завдяки вищезазначеним характеристикам утворення сирової нафти на українському ринку ми можемо спостерігати значні спотворення цінового механізму порівняно з міжнародним досвідом, що призводить до вищих витрат на переробку та, як наслідок, до конкурентоспроможності вітчизняних нафтопродуктів.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ НАФТИ ТА НАФТОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

3.1. Перспективи розвитку ринку нафтопродуктів

Збільшення видобутку нафти в країні обмежується такими негативними факторами, як виснаження надійних запасів нафти, важкий доступ до розробки родовища (дві третини запасів знаходяться на глибині більше 2,5 км), технологічні затримки нафти промисловість, неадекватне геологорозвідувальне буріння, затримки з отриманням нових родовищ, особливо в Чорноморському та Азовському заповідниках.

Сюди входять фізичне закриття та технологічні затримки основних фондів, відсутність належного фінансування та стимулів для реконструкції та модернізації виробництва, велика залежність від нафти, що виробляється виключно з Росії, та дефіцит поставок, низька конкуренція для НПЗ, негативно впливають на підвищення ефективності переробка нафти. вона не відповідає європейським стандартам якості.

Що стосується вступу до інвестицій, поточний інвестиційний клімат не стимулює інвесторів входити в галузь. Системи управління є тягарем, особливо для іноземних компаній, немає гарантії отримання дозволу на роботу (пошук та розвиток нових ферм). Закон «Про угоди про розподіл продукції» та інші закони в цій галузі застосовуються на практиці. Іншими факторами, що затримують іноземні інвестиції, є: зміна правил гри при зміні уряду, загрози перегляду результатів ліцензування конкуренції, нестабільність закону, недостатня незалежність судової влади, корупція та протекціонізм, нестабільність. Політична нестабільність у країні та інші. .

Загальні проблеми, їх вирішення перешкоджають вдосконаленню ринку нафти і газу та дотриманню європейських вимог, також повинні включати такі проблеми: [4, с.8-11]

- несприятливі умови та інвестиційні обставини;
- неможливість регіональної системи регулювання ринкових інституцій;
- дефекти ціни та тарифні схеми;
- наукова підтримка регіону та неадекватні компанії в галузі та приплив українських експертів за кордон;
- недотримання норм та екологічних стандартів у нафтопереробній промисловості;
- невідповідність чинним європейським стандартам.

Тому проблема створення сприятливих умов для розвитку нафтової промисловості та усунення необхідності терміново вирішувати питання лооги.

Переробка нафти та розподіл нафтопродуктів - єдині елементи українського енергетичного сектору, які створили конкуренцію та ринкову вартість. Однак у галузі є багато проблем. Більшість продуктів з української нафти не відповідають міжнародним стандартам, екологічним вимогам та потребам українського ринку: вироблено занадто багато нафти і занадто мало нафти. Низький рівень глибини переробки нафти в українській нафті та низька якість видобутку нафти стримуються мінливістю нафти та підвищеною енергоефективністю. Нафтопереробна промисловість працює не на повну потужність; За останні роки потужність української нафтопереробної промисловості використана лише на 20-30%, тоді як середній світовий показник становить 87%.

Незважаючи на те, що є достатня потужність для переробки нафти, на українському ринку нафти існує сезонна криза, особливо восени та навесні. Ознаками кризи в нафтопереробній промисловості є спад у переробці нафти, коливання цін та зниження якості видобутку нафти. Наслідком цього є те, що

під час нафтової кризи Україна була змушена імпортувати з інших країн. Це призводить до зменшення прибутку від продажу нафтопродуктів, що робить українську нафтопереробну галузь важливим джерелом фінансування для творчого розвитку. Водночас завдяки замовникам видобутку нафти в Україні імпортери з Білорусі, Росії, Литви та інших країн збільшують прибуток від нафти, інвестують у чистий прибуток для свого розвитку, поповнюють бюджети своїх країн.

Ще одним стимулом для імпорту нафтопродуктів (мотопалива) є недотримання вітчизняного виробництва відповідно до екологічних норм відповідно до європейських стандартів. Внутрішнє очищення та видобуток нафти в Європі є важливою інвестицією в технічне обладнання та реконструкцію. Тобто, пора. Сьогодні найближчими виробниками євро нафти в Україні є країни Балтії, Білорусь, Румунія та Польща. Там паливо ЄВРО-3 та ЄВРО-4 імпортується з нашої мережі АЗС.

Для забезпечення розвитку своєї нафтової бази та підвищення ефективності видобутку та транспортування нафти в Україні слід: [7, с.5-8]

- збільшити інвестиції у розвідку та буріння та забезпечити щорічне зростання запасів розвідки нафти та газу відповідно до Енергетичної стратегії України до 2030 року;
- створити правові умови для підготовки нафтових споруд та доступу до нових об'єктів (зокрема, Чорного моря та Азова);
- підвищити ефективність видачі ліцензій та дозволів на розробку та видобуток нафти, використовувати прозорий та конкурентний процес торгів для видачі ліцензій шляхом посилення контролю за дотриманням ліцензійних вимог;
- запровадити регуляторні дії, необхідні для забезпечення ефективної імплементації українського закону "Угода про розподіл виробництва", збільшення приватних інвестицій у видобуток нафти;
- розробка та затвердження програм накопичення енергії в нафтогазовій галузі;

- регулювати видобуток "тіньової" нафти та встановлювати систему управління, яку ведуть нафтові компанії;
- укладати дорогі контракти на видобуток нафти державними компаніями за межами України;
- затвердити зміни до Закону України "Про оренду житла" про природний газ та стислий газ », який встановлює ефективні стандарти та процедури оплати;
- залучати міжнародні організації до реалізації інвестиційних проектів в Україні, спрямованих на підвищення ефективності роботи вітчизняної нафтотранспортної системи.

Для підвищення ефективності переробки нафти та якості видобутку нафти, поліпшення екологічних умов галузі необхідно зробити наступні кроки:

- розвивати ідею відновлення та модернізації нафтопереробної промисловості та розвитку нафтопереробної галузі; в той же час, завдяки досвіду провідних західних нафтових компаній та залученню інститутів для підтримки науки, реалізовувати нові плани розвитку нафтопереробки, виробників нових продуктів.
- Використовувати сучасні методи маркетингу для стимулювання промислових інвестицій, зокрема, скасування податкових та ПДВ на імпортне обладнання, їх впровадження може збільшити обсяги та глибину переробки нафти;
- модернізувати існуючі нафти (НПК "Галичина", "Нафтохімік Прикарпаття" та "Кременчук"), збільшити вартість переробки нафти на більш глибокому рівні, але до 90-95%;
- покращити виробничі потужності олій за рахунок зменшення потужностей великих виробничих потужностей та виробництва нових виробничих потужностей, орієнтуючись на роботу сучасних технологій: легкі тріщини, витоки рідини, зменшення коксування, гідрокрекінгу тощо.

виробничих можливостей та переваг інформаційних технологій;

- запровадити нові стандарти та екологічні стандарти "Євро" на мотоцикли, що відповідає вимогам стандартів ЄС.

- проводити дослідження та контролювати дотримання екологічного законодавства у виробництві нафтопродуктів, АЗС, сховищах нафти та інших об'єктах;

- відповідати національним стандартам та процедурам випробувань нафтопродуктів завдяки введенню з 2008 року паливних автомобілів ДСТУ, які відповідають вимогам Євро-3 та Євро-4;

- виробляти більш екологічно чисте паливо;

- створити випробувальні центри та лабораторії, бути краще обладнаними, провести ретельну перевірку якості пального автомобілів, імпортувати їх, що відповідає 30 - 60% від їх використання;

- посилити регіональний контроль та викрити кримінальну відповідальність за створення великих нафтових бірж

- розробити найбільш відповідний баланс між імпортом та використанням моторного палива (бензин, дизельне паливо, біологія) на основі аналізу пропозиції та попиту на ринку;

- запровадити методи постійного моніторингу та прогнозування ситуації (ціни та ресурси) на ринку видобутку нафти шляхом створення інтегрованої системи збору даних, збору даних та загальних даних;

- розробка стандартів зберігання, реалізації та розрахунку газових сумішей, а також реконструкція АЗС та нафтосховищ для відображення цих сумішей (біопалива);

- розробити техніко-економічне обґрунтування економічної доцільності та можливості будівництва нового переробного заводу в Україні.

З метою забезпечення стабільності ринку нафти і газу, виробництва промислових інвестицій, посилення державного впливу в керівництві

нафтовими операціями та оцінки видобутку нафти необхідно зробити такі кроки: [4, с.8 -11]

- встановити законодавчу базу для податків на виробництво та торгівлю нафти та газу, зокрема для покращення митних цін;
- створити належні умови для правового та політичного середовища, в якому можуть реалізовуватися промислові інвестиційні проекти;
- надати державну підтримку навчальним закладам, які спеціалізуються на підготовці кадрів у нафтопереробній галузі;
- забезпечити відповідність цілям енергетичної політики Європейської енергетичної конвенції, приводячи галузі у відповідність до європейських стандартів;
- створити запас стратегічної нафти та газу в обсязі 90-денної логі запобігти проблемам (саме тому необхідно підготувати законодавчу базу, необхідну для вибору методу та системи для створення резервної стратегії, що визначає розподіл витрати на запаси (між державою та нафтовими компаніями). ринок нафти).

Таким чином, Україна наділена багатими природними ресурсами, має ефективні вітчизняні виробничі потужності, а також одну з найбільших нафтогазової інфраструктури. Через стратегічне розташування між нафтовими та газовими компаніями, що імпортують з Росії, Центральної Азії та Каспійського басейну та європейськими замовниками, Україна також є важливою транзитною країною. Зрозуміло, що Україна має основу для забезпечення власної енергетичної безпеки та політичної та економічної інтеграції в Європі. Питання в тому, чи зможе Україна в найближчі роки зробити кроки, щоб перетворити цю чудову можливість на свою енергетичну безпеку. Маючи правильні політичні варіанти та довгострокову енергетичну стратегію, Україна має всі ресурси, необхідні для досягнення успіху.

Останні два роки нестабільність та напруженість продовжували характеризувати світові енергетичні ринки. Російська військова агресія проти України, втручання Москви у сирійський конфлікт погіршили ситуацію в

Європі та на Близькому Сході в цілому, що призвело до серйозних змін на світовому енергетичному ринку. Також є нові події, пов'язані з можливим впливом політичних факторів на глобальну енергетичну політику.

Традиційно енергетичний ринок був дуже чутливим до операцій у нестабільних регіонах як у військовому, так і в політичному плані. Близькосхідний регіон є ключовою і, отже, найбільшою проблемою, коли йдеться про забезпечення сталого розвитку на світовому енергетичному ринку. Поки Росія намагалася прийняти тверде рішення утримати і без того напружену ситуацію в регіоні, енергетичні ринки намагаються стабілізуватись. Не можна сказати, що ці спроби не були цілком успішними.

Таким чином, аналітики Групи геостратегії зазначають, що протягом останнього року спостерігається тенденція до стабілізації світових цін на ринок нафти, невелике прогнозоване зростання в економіці США, ЄС та КНР, а також відновлення ринку. Станом на 12 вересня 2019 року ф'ючерси на жовтень та листопад на нафту марки Brent та WTI досягли до 46 доларів США за барель, майбутня ціна на грудень цього року - близько 48 доларів США за барель. За останні кілька років були спроби обмежити видобуток нафти з метою стабілізації та підвищення світових цін на нафту. Але це не вдалося, і країни ОПЕК продовжували нарощувати своє виробництво. Як результат - продуктивність праці нафта сьогодні перевищує попит. Прогноз середньострокових цін на нафту - до 2024 року - може зрости до 80 доларів США за барель, а в безвихідній ситуації - залишиться близько 50 доларів США за барель. Тим часом, 14 вересня 2016 року Міністерство фінансів Росії визнало необхідність створення регіонального бюджету на 2017 рік на основі ціни в 40 доларів. Тому Москва визнає початок нової ери низьких цін на енергоносії.

Наступні фактори мають великий вплив на стан світового енергетичного ринку:

- Зростання Марейканки в енергетичній самодостатності США, включаючи результати «Сланцевої революції»;

- Поступова «енергетична реформа» з вугілля до природного газу в Китаї, а також готовність до великих інвестицій в атомну енергетику;
- Уповільнення економічного зростання Китаю та знецінення юаня стануть одним із ключових політичних факторів, що вплине на розвиток енергетики в найближчі роки;
- Зростання споживання енергії в Індії.

Донедавна найбільшим постачальником нафти та газу в Україну була Росія, частка її імпорту досягала 75-85%. В результаті заходів диверсифікації його частка в обсязі імпорту нафти у 2014-2015 рр. Зменшилась на 31 та 19% відповідно, а частка Білорусі зросла на 35 та 47%, ЄС - на 28 та 31%. Ринок видобутку нафти є найрізноманітнішим, конкурентоспроможним і принаймні контролюється іншими енергетичними ринками - газом та вугіллям. Залежно від розділу конфіденційності, Україна практично перемогла лугу.

Водночас Росія має велику владу над сусідами Білорусі. Ця ситуація представляє непрямий ризик для України, враховуючи той факт, що з 2014 року Білорусь стала постачальником номер 1 сирової нафти та дизельного палива в Україні - 756 та 2668 тис. Тонн відповідно. Це може створити реальну загрозу для українського аграрного сектору, транспортного сектору та Збройних сил України, які є ключовими замовниками дизельного палива. Однак завдяки різноманітності ринку Україна може швидко встановити інші альтернативні види палива з інших країн як наземним, так і морським.

Загалом ринок нафти потребує подальшого розвитку, головними завданнями якого є збільшення внутрішнього видобутку, підвищення ефективності та якості видобутку нафти, конкуренція, боротьба з технічним видобутком, створення запасів нафти та газу (відповідно до ЄС. Директива 2009/119 / / ЄС, приблизно 2 млн. тонн). У зв'язку з цим надзвичайно важливим є реалізація проекту з будівництва нового нафтопереробного заводу в Україні з переробки каспійської нафти та використання трубопроводу Одеса-Броди як конструкція (відмова) для заливки каспійської нафти на Заході як а також Європа.

Важливим напрямком подальшої енергетичної безпеки в Україні є розвиток атомної енергетики в Україні. Ще в 1999 році процес диверсифікації джерел ядерної енергії розпочався підписанням угоди між Україною та США. Відповідно до цієї угоди США взяли на себе надання Україні фінансову та технічну підтримку для створення підрозділу з оцінки палива інших постачальників. У 1999 році було створено Харківський фізико-технічний інститут як Центр проектування ключових галузей науки і техніки "Ядерний паливний цикл". Це було зроблено для забезпечення наукової підтримки впровадження ядерного палива Westinghouse для української АЕС.

З 2000 по 2005 рр. Проводився етап проектування. На початку цього проекту планувалося зібрати шість наукових робіт з ТВЗ "Вестінгхаус". На заключній фазі планується переселити 42 ради на перехідному етапі одного з виборчих округів АЕС. У 2005 році перші шість засідань Вестінгауза були розміщені в основі ректора третього розділу Південноукраїнської АЕС. В даний час паливо Westinghouse експлуатується 2 з 15 енергоблоків Української АЕС - (Південно-Українська АЕС та Запорізька АЕС).

За словами керівництва Westinghouse, компанія могла б повністю забезпечити Україну ядерним паливом. Отже, з часом Україна зможе залишити російські нафтові вишки, які й надалі працюватимуть на більшості блоків АЕС.

Для України також важливо продовжувати співпрацю з американською компанією Holtec International щодо реалізації проекту Центрального центру зберігання нафти. Однак до цього дня Україна також покладається на Росію, яка скидає відпрацьоване ядерне паливо.

З 2016 року на ситуацію на газовому ринку впливали такі фактори:

- стабілізація світових цін на нафту на рівні 40-50 доларів. США за барель і нижчі ціни на газ;
- прискорення системи експорту природного газу в США;

– продовження заходів щодо зменшення залежності від постачальників енергії з ЄС шляхом будівництва трубопроводів;

Реальна незалежність України від Росії на газі; У 2015 році Україна продала на ринок ЄС майже вдвічі більше газу, ніж Росія - до 10 мільярдів кубометрів. м. У 2016 році в Росії газ не продавався;

Посилення розбіжностей між Росією та Європейським Союзом щодо захисту всіх учасників газового ринку ЄС в умовах Третього енергетичного пакету 2009 року.

Зміни на світовому газовому ринку свідчать про існування сприятливих умов для трансформації традиційних відносин між експортом та імпортом природного газу. Тому очікується збільшення видобутку природного газу за рахунок імпорту із США та Австралії. Крім того, ЄС підтримує розробку Південного газопроводу для забезпечення поставок газу до Азербайджану. У зв'язку з цим Туреччина очікує активізації заходів щодо розвитку транзитної інфраструктури країни для направлення енергії до Європи, зокрема, до Каспійського регіону, Близького Сходу та Східного Середземномор'я.

Щоб запобігти стратегічній ініціативі *looga* у серпні 2016 року, Росія та Туреччина дали зрозуміти, що готові розпочати будівництво річки Туреччина. Це стало можливим після невдалої спроби державного перевороту в Туреччині та загострення відносин між Росією та Туреччиною. Такі заходи в Москві становлять явну загрозу національним інтересам України, в першу чергу залежно від завантаженості газотранспортної системи України.

На думку аналітиків "Геостратегії", напад Росії на інтереси України також відбувається в іншому місці. Москва, реалізуючи свою мету зменшити потужність України, уклала угоди з європейськими енергетичними компаніями - Royal Dutch Shell, ENGIE, OMV, BASF-Wintershall, E.ON - про збільшення потужності Трансбалтійського Північного потоку шляхом будівництва ще двох. цієї магістралі, збільшивши її загальну пропускну здатність до 110 мільярдів кубічних метрів. м на рік. Цей проект був

запроваджений в Європі, незважаючи на те, що нинішній Північний потік використовується лише 55% за останні роки. Загальна вартість проекту «Північний потік-2» становить 10 мільярдів, що є можливим періодом реалізації- 2019. Виходячи з цього, Україні слід продовжувати працювати з дипломатичним журналом, призначеним для запобігання будівництву нових гілок Північного потоку тощо.

Український ринок рідкого газу швидко зростає. Багато в чому це пов'язано зі зростанням репутації пального типу власників автомобілів. Існує великий потенціал для зростання в електричному секторі, а також хімічних досліджень. Однак постійний розвиток ринку необхідний для підвищення якості виробництва, а також для просування рідкого газу та вдосконалення регулювання.

На початку 2014 року Smart Energy планує розробити вуглеводневу газову установку (ЗПГ; пропан-бутан) в Полтавській області на базі нафтогазових активів Regal. Вартість проекту - 10 мільйонів доларів. Щомісячна потужність компанії складе близько 300 тонн виробництва. За словами менеджера Smart Energy Олексія Тимофєєва, подальше збільшення видобутку рідкого газу буде залежати від зростання видобутку газу компаніями групи. У компанії є підстави сподіватися на розвиток продажів зрідженого газу, враховуючи зростання українського ринку цього палива.

Повинна бути чітка різниця між зрідженим газом та скрапленим природним газом (СПГ). Перший - це паливо, в першу чергу автомобілі, автомобільний ринок зрідженого газу в Україні з 2015 по 2020 рік виріс з 671 до 915 тис. тонн. Зріджений газ складається з таких газів, як пропан, пропілен, ізобутан, ізобутилен, н-бутан та бутилен, які в основному містяться у спорідненому газі. Найпопулярніша сполука - пропан-бутан. Перевагою зрідженого газу є не токсичність, корозія, висока октанова щільність (102-108 залежно від умов навколишнього середовища). Крім того, він горить чистіше, ніж паливо або дизель. З цієї причини LPG є третім за величиною у світі споживанням пального для автомобілів. Симптоми

Сучасні дизельні двигуни також часто модернізуються, коли для додаткового палива використовується рідкий газ.

СУГ сьогодні є найбільшою заміною палива. Про це свідчать події в Європі, де різні експерименти з біоетанолом та біодизелем все більше дратують експертів. Підтримка пропан-бутану для транспортних засобів обумовлена тим, що сучасні технології та підвищення якості рідких газів дають автовласникам більше можливостей значно економити паливо, не пошкоджуючи транспортний засіб", - зазначив аналітик. -160 ° С природний газ, який потім транспортується до стандартної газорозподільної мережі.

У 2019 році місцеві компанії виробили 558 тис. Тонн зрідженого газу, експортували 89 000 тонн, імпорتنі - 556 тис. Тонн (40% імпорту припало на Казахстан). Цього року ринок може зрости на 10%, а до 2020 року він досягне 1,5 мільйона тонн. Це означає, що газ замінить приблизно третину роздрібної ціни на нафту, як це вже сталося в Литві та Польщі (зараз у нас менше 10%).

За оцінками економістів, за перші 7 місяців цього року внутрішнє виробництво зрідженого газу порівняно з січнем-липнем 2019 року зменшилось на 15,2% до 289,96 тис. Тонн через попереднє закриття заводу в Лисичанську. Однак найбільші українські виробники - ПАТ "Укргазвидобування" та ПАТ "Укрнафта" - за той же період збільшили виробництво відповідно на 12,5% та 12,4%, до 136,59 та 97,84 тис. Тонн. Імпорт автомобілів за 7 місяців зріс на 26,4% до 185,99 тис. Тонн, і основним постачальником цього року стала Білорусь.

Водночас, станом на 1 грудня, за наказом Мінекономрозвитку, зріджений газ підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, і це вже призвело до затримок в імпорті, оскільки існує лише 5 спеціалізованих лабораторій. Українська асоціація рідких газів (УАЗГ) проводить консультації з Міністерством економічного розвитку з метою усунення проблем із сертифікацією.

Щодо ціни на зріджений газ, то на кінець листопада було 6,3 грн. / Л.

Експерти підкреслюють, що зростання ринку в 2019 році значною мірою пов'язане з падінням цін до рівня 6,3 грн. / Л, тобто менше 50% від ціни бензину А-95. Це особливо збільшило використання столичного регіону, найбільшого в країні. Крім того, ріст ринку зумовлений розширенням мережі продажу рідкого газу до провідних АЗС мережі. Чіткої статистики щодо заправних станцій (AGZP) немає, але оцінки операторів показують, що з 2018 року їх кількість зросла більш ніж удвічі. Станом на листопад 2019 року в країні було приблизно 2600 AGZP, трохи більше половини з яких були основними торговими марками. Лідером у розширенні мережі AGZP є WOG, яка лише цього року вже створила 58 нових АЗС (загалом 202). Газова мережа BRSM-Nafta, відома своїм агресивним ринком інфляційної політики, також швидко зростає: у 2013 році вона розширилася з 52 одиниць до 130. Багатогранна мережа "Приват", яка поки що недоступна за обсягом.

Для подальшого розвитку ринку якість зрідженого газу не повинна бути меншою за якість бензину або дизельного палива, сказав Бурак Пала, менеджер з маркетингу компанії AuGaz, яка працює в Туреччині - найбільшого автомобільного ринку в Європі та другого за величиною у світі (Південь після Кореї). Однією з історичних подій на турецькому ринку стало запровадження рівня EN 589 та поява найвищих видів газу. Деякі місцеві торговці ("Надія", WOG, ОККО) вже просунулись у напрямку цін. Загалом, для успіху в бізнесі рекомендується поєднання таких напрямків роботи, як якість, інвестиції в переоснащення автомобілів, всебічне сприяння розвитку рідкого газу та вдосконалення законодавства.

Аналітики кажуть, що українські торговці вже вирішили створити власні сховища для зрідженого газу, без яких забезпечення належної якості продукту дуже важко. Але якщо деякі якості спостерігаються у якості самого газу, якість відновлення руху все ще невтішна. Більшість автомобілів перетворено на бензин, що перебуває по коліна, гаражі та СТО не підходять, тим більше, що газові прилади, придбані в Інтернеті, не складніші за побутові прилади. Надання порядку в транспортуванні пропан-бутану є

одним з наших пріоритетних напрямків діяльності. Нещодавно була створена робоча група, до складу якої входили постачальники, роздрібні торговці, сервісні компанії, автодилери та інші зацікавлені сторони.

Клієнтами зрідженого газу є також департамент послуг та нафтохімікатів. Якщо взяти перший, ринок "бульбашок" в Україні останніми роками стабільний і оцінюється в річному обсязі 85-100 тис. Тонн. Водночас темпи розвитку ринку в більшості регіонів дуже низькі через регіональні норми: близько 70% нормативних актів тут не відповідають європейським стандартам. Отже, побутові газові балони дозволяється продавати лише шляхом примусового встановлення в місці використання (будинки на дачах, будинки в безгазових селах). Продаж автозаправних станцій чи інших об'єктів, наприклад, за кордоном, у країні заборонений, і останнім часом були спроби його змінити. Наприклад, УАЗГ розпочав розробку ряду правил, які дозволять продавати балони в торгових мережах.

Економісти вважають, що внутрішня потужність попиту району на скраплений природний газ не розкрита на 15%. Так, у Польщі одна сім'я має 24 кг / рік ЗВГ, а в Україні 2-3 кг. Основні умови двох країн однакові - обмежена мережа великих газопроводів, щільність сіл та їх населення, старі повітряні ланцюги тощо. Це означає, що в майбутньому половина українського ринку може збільшитися щонайменше на 500 000 тонн, що, серед іншого, призведе до зменшення попиту на природний газ та необхідності його імпорту.

Нафтохімікати в найближчі роки також зможуть продемонструвати подібне використання у зв'язку з відновленням найбільшої в країні компанії, що працює на ЗПГ, заводу "Карпатнафтехім". Рада міністрів вже прийняла законопроект Верховної Ради №3228, який передбачає ввезення нафтопродуктів та скраплених нафтопродуктів з нафтової галузі за ставкою податку. Немає сумнівів, що якщо він буде прийнятий, цей закон зменшить витрати на виробництво відомств та збільшить споживання рідкого газу.

3.2. Рекомендації щодо покращення стану галузі

Ринок нафти та газу можна розглядати як місце купівлі та продажу нафти та нафтопродуктів, а ринки можна розділити на:

- 1) всередині, зовні;
- 2) Латинська Америка, Близький Схід, Південна Азія, Європа, Росія, Північна Америка тощо;
- 3) міжнародні, міжнародні, регіональні, національні.

Ринок нафти і газу як економічну складову можна розглядати як систему економічних відносин між економічними інститутами, які призначені для реалізації своїх економічних інтересів. Області ринку - це зберігання, переробка, використання бензину та дизельного палива та їх альтернативи, транспортування.

Необхідно розмежувати кілька груп суб'єктів на цьому ринку, інтеграцію та конкуренцію щодо продажу нафтопродуктів:

- виробники нафти: це приватні компанії з активами з переробки нафти; державні організації з активами з переробки нафти та / або; власники малих (малих) масел;
- учасники оптового сегменту ринку видобутку нафти без видобутку нафти та / або активів переробки та мереж АЗС;
- власники АЗС, які володіють або контролюють активи нафтопереробних заводів: державні корпоративні мережі; мережі приватних компаній; - Власники автозаправних станцій, які не мають нафтопереробних заводів: приватні компанії, що розвивають національну мережу АЗС; приватні компанії, що експлуатують мережі АЗС в одному або трьох регіонах України; приватні компанії та підприємства з одним або декількома видами газу;
- замовники видобутку нафти: комерційні компанії, що працюють на ринках автомобільного та автомобільного транспорту; сільськогосподарські виробники; власники автомобілів. Найважливішою вимогою для ефективного

розвитку ринку нафтопродуктів є створення умов, сприятливих для ефективної діяльності їхніх союзників, тобто необхідно створити "нормальне" конкурентне середовище. Ринок нафти і газу має низку унікальних характеристик, які відрізняються не тільки від товарних, але й від товарних ринків. Більшість сучасних ринків - це споживчі ринки, які спонукають продавців збільшувати свій прибуток за рахунок підвищення якості або зниження ціни на товари, тобто вони стимулюють ріст економічних відносин. Ринок нафти в цій ситуації сприяє розвитку уявних операцій, і через суворі правила, встановлені продавцями, він не може бути споживчим ринком у сучасних умовах.

Іншим наслідком змови торговців нафтовим і нафтовим ринками є відсутність або послаблення конкурентного переваги, що є однією з основних характеристик товарних та товарних ринків. Великі роздрібні продавці нафти намагаються створити прибутковий ринок, що означає, що покупці конкурують між собою за ресурси, що ведуть до нових тенденцій та нестабільності. На відміну від інших ринків, ринок видобутку нафти та газу не є конкурентоспроможним, світовий ринок нафти визначається як олігополістичний. Із комерційних продуктів на ринку нафти та газу можна виділити наступні типи:

1. Ринок сировини нафти (сировини);
2. Ринок палива: внутрішнє паливо, дизельне паливо, реактивне паливо, мотоцикл, паливо.
3. Ринок нафтопродуктів: нафта, нафта та морська олія, олії, добавки, бджоли, газ тощо.
4. Ринок хімічної продукції: рідкі олії, парафін, стеарин, смоли, олія тощо. За даними Міністерства енергетики та вугільної промисловості, в 2019 році обсяг видобутку нафти і газу в Україні досяг 2461,7 тис. тонн (на 9,9% менше, ніж у 2018 році), у тому числі нафти - 1805,6 тис. тонн (10,9% річних).

Виробництво нафти та конденсату НАК "Нафтогаз України" складає 2181,8 тис. тонн (на 9,9% менше), у тому числі 1695,1 тис. тонн нафти (менше 10%). ПАТ "Укрнафта" видобуло 1670,2 тис. тонн комбінованої нафти і газу (менше 11,5%), у тому числі 1577,1 тис. тонн нафти (на 10,5% менше), ПАТ "Укргазвидобування" - 511,7 тис. тонн газу, концентрованого газу (менше 4%) , у тому числі на 118 000 тонн нафти (на 3%) менше. Решта нафтогазових компаній, що працюють в Україні, видобули 279,8 тис. тонн суміші нафти і газу (на 9,7% менше), у тому числі 110,5 тис. тонн нафти (на 22,4% менше). За даними Української регіональної служби статистики, у 2020 році роздрібний продаж АЗС в Україні зменшився на 26% порівняно з 2019 роком - до 1800 млн. Тонн. Продаж дизельного палива на українських АЗС впав на 25% - до 1 780 млн. Т. Крім того, у 2020 р. Порівняно з 2019 р. зниження споживання промислового палива на 17% - до 542 тис., оскільки дизельного палива - до 7% - до 3,220 млн. т. Загальне споживання нафти в Україні у 2015 р. зменшилось на 24% до 2340 млн. тонн, та дизельне паливо - 13% - до 4560 млн. т. Якщо підсумувати споживання палива у 2020 р. до 6 900 млн. т, що еквівалентно 1450 млн. т, або на 17% менше у 2019 р. Ми з'ясуємо в 2015 р. ринок України залишок легких нафтопродуктів показав 7,44 млн. тонн, приблизно 375 тис. тонн, або на 5% менше, ніж у 2014 році.

Насправді на виробництво необхідної кількості якості нафти понад 80% імпортується, що становить значну частину грошей і в довгостроковій перспективі вплине на збільшення роздрібних цін. На сьогодні близько 45% вартості українського бензину для споживачів - це податки та податкові зобов'язання, решта 55% - ціна продажу нафтопродуктів, логістика та власники АЗС. Торговці нафтою за поточними цінами на бензин та дизельне паливо на АЗС покладають усі ризики - економічні, політичні, фінансові та економічні. Відповідно до нового закону, який набрав чинності з 1 квітня 2017 року, ставка податку на паливо повинна зрости з 171 євро за тисячу літрів до 213,5 євро. Це Закон 32 5132, який передбачає передачу податків, що справляються з роздрібною продажу нафтопродуктів, на базовий рівень,

що справляється з нафтопродуктів. Податок на дизельне паливо пропонується замінити більш суворою системою. З 1 січня встановлюється одна ставка податку в розмірі 125 євро за тисячу літрів (такий податок класу Євро-3). Високоякісний дизель оподатковується за ціною 95 євро за тисячу літрів - що зросте до 125 євро. Наступний етап підвищення акцизного податку на держпідприємства (зі 125 до 139,5 євро за тисячу літрів) також запланований на 1 квітня 2017 р. Раніше повідомлялося, що безмитна торгівля природним газом для рідин у Києві в першому півріччі 2016 року досягла 70% ринку. Експерти вважають, що причиною шкоди є зростаюча мережа підземних АЗС, кількість яких, на думку експертів та міських чиновників, може сягнути 300 одиниць, що набагато перевищує кількість передбачених АЗС. Загалом ситуація на українському ринку видобутку нафти є не найкращою, тому, хоча є достатня потужність нафти, завдяки кваліфікованій робочій силі навантаження на нафтопереробний завод значно зменшилось.

Це було з таких причин:

1. Традиційно застаріла технічна база та давно створені основні фонди. Після звільнення приватної компанії з нафтопереробного заводу, хоча відповідні вимоги були виконані в умовах контракту, перепланування основних фондів з фінансуванням на їх розвиток не проводилось. Використовувалась електростанція, але в модернізацію основних фондів та реінжиніринг обладнання не вкладалось коштів. Поки що плани щодо заміни української нафтопереробки відповідно до європейських стандартів (Євро-4, Євро-5) не реалізовані.

2. Незадовільна цінова ситуація на українському ринку видобутку нафти. Звичайно, щойно обмінний курс гривні зміниться, ціни на нафту зростатимуть. Падіння національної валюти призвело до того, що глибина видобутку та висока вартість виробництва зменшили вагу нафти до додаткових 10% протягом 1 року.

3. Координатором ринку керує відкрита та прозора енергетична політика. Збір більшої частини ринку однією рукою не допомагає здоровій конкуренції, яка повинна мати місце на ринку. Як результат, на українському ринку можуть спостерігатися зміни у зростанні цін на нафту та газ та збільшення задоволеності споживачів. Насправді в даний момент в Україні виникає несподіване питання про реформу регіональної політики у цій галузі, просування стійких активів та реінжиніринг утилізаційного обладнання, збільшення видобутку нафти, а також розширення видобутку нафти на українському ринку.

До основних завдань, які стоять перед нафтогазовою галуззю економіки, відносять такі:

- 1) збільшити видобуток нафти в країні.
- 2) різноманітність джерел та маршрутів палива.
- 3) відновити та збільшити очищувальну здатність.
- 4) створення прозорого ринку нафтопродуктів.
- 5) вступ до процесу створення стратегічного резерву видобутку нафти.
- б) створення ефективного ринку нафтопродуктів.

Для створення сприятливих умов для розвитку українського нафтового ринку необхідно розробити програму відновлення та модернізації нафтопереробної галузі та, насамперед, запровадження екологічних стандартів Євро в Україні та поступово 2020, щоб привести якість палива до екологічних стандартів Євро-5. У той же час, на юридичному рівні необхідно виправити основні принципи та політичні пріоритети ринків видобутку нафти:

- позбутися недобросовісних форм державних субсидій на нафту, а також утриматися від сплати податкових пільг;
- покращити якість сучасної системи видобутку нафти (посилення стандартів якості автомобільного палива та контроль його захисту в роздрібній мережі);

– передбачити можливості та межі адміністративної влади та розробити механізми на період моніторингу або здійснення інших заходів контролю та їх фінансів. Державне регулювання ринків видобутку нафти несе відповідальність держави за створення правових та економічних умов, необхідних для ефективних ринкових операцій відповідно до державних цілей та національних пріоритетів енергетичної безпеки та програм розвитку громади. Тобто державні нормативні акти повинні підтримувати ринкову систему саморегулювання, роблячи її більш продуктивною, забезпечуючи отримання суб'єктами господарювання належних доходів від переробки та стимулювання їхніх інтересів зростання.

– вітчизняне виробництво нафти. Український ринок нафти є домінуючим та конкурентоспроможним. Іноземні компанії безпосередньо інтегрували та придбали запаси нафти та зміцнили свої позиції на українському нафтовому ринку шляхом розвитку великої роздрібною мережі продажу нафтопродуктів. Як результат, найпотужнішими та не пов'язаними між собою контрольними компаніями є ПАТ «Концерн Галнафтогаз Лукойл», ТНК-ВР, "Татнефть" та інші вільно змагаються між собою. Традиційні норми держави щодо нафтогазової промисловості забезпечуються низкою норм, що регулюють діяльність комерційних підприємств, видаючи певні ліцензії на експлуатацію, спеціальні ліцензії на використання нафти і газу, встановлюючи тарифну політику та інші юридичні процедури.

Основні напрямки діяльності державного регулювання нафтогазової галузі є:

- сприяння конкуренції в нафтогазовому секторі;
- забезпечити реалізацію тарифу та тарифної політики РФ;
- нафтогазове будівництво;
- захист прав усіх тем спілкування, що виникають у зв'язку з геологічним вивченням нафти, газу, нафти і газу, зберігання, транспортування та реалізації нафти, продуктів нафтопереробки та переробки, споживачів нафти і газу та промислових робітників.

Програма - ціль регіональної політики з видобутку нафти на ринках на 2020 рік буде такою:

- запрацює система стратегічного планування для сталого розвитку українського нафтового ринку, що базується на його структурі бухгалтерського обліку;
- діятиме система підтримки прийняття рішень на ринку нафти в Україні;
- Єдиний регіональний баланс та прогноз видобутку нафти будуть публікуватися щороку.

Для досягнення вищезазначеної програми - цільового регіону, ми визначаємо такі особливості загальної політики:

1. Створити умови для сталого розвитку на ринку видобутку нафти.

1.1. Визначення та забезпечення виконання закону про пріоритети промислового розвитку:

а) розробка та вдосконалення програм соціально-економічного розвитку для збалансованості та збалансованості регіонів у видобутку нафти;

б) розробка системи стратегічного планування для сталого розвитку українського нафтового ринку на основі його економіко-математичної структури;

в) розробка та затвердження Стратегії реконструкції та модернізації нафтопереробної промисловості та впровадження екологічних стандартів Євро в Україні, шляхом надання злагодженої структури для вдосконалення нафтового обладнання для ефективного забезпечення якості всього видобутого нафти, виданого в Місцеві рівні Євро-5 та 6;

г) розвиток безперервного процесу прийняття рішень щодо політики розвитку українського нафтового ринку, нижньою частиною якого повинні бути системи оперативного моніторингу та планування розвитку ринку.

1.2. Створення інструментів, які можуть ефективно впливати та узгоджувати інтереси учасників нафтового ринку, заохочуючи розвиток ринкової діяльності у бажаному напрямку спільноти; покращення правового

становища, прозорі, прозорі, єдині, стабільні правила взаємодії учасників нафтового ринку:

а) покращення фінансових ресурсів та цін, таких як:

– запровадження податкових ставок на бензин залежно від їх якості (ароматичний вуглеводень, велика кількість сірки та кисню);

– виділення 10% загального річного доходу на прибуток від податку на нафтопродукти на інвестиції в дорожнє будівництво в країні не менше 0,3% - на фінансування лабораторних досліджень якості нафтопродуктів;

– запровадження знижок за зниження якості, які повинні сплачувати виробники та постачальники нафти, якщо запропоновані характеристики палива не відповідають стандартам Євро-4 та 5;

– Впровадження інтегрованих методів встановлення тарифів на послуги залізничних компаній на основі ринкових принципів та вимог СОТ;

б) Забезпечити стимулюючу участь існуючих виробників нафти і газу в їх реконструкції та модернізації, наприклад

– 3-річне звільнення від сплати податків з мита на машини, обладнання, техніку, що ввозяться на українську митну землю для реконструкції, обслуговування та будівництва нових потужностей для нафтопереробної галузі в Україні;

– встановлення трирічного нульового податку на операції з податку на додану вартість на українському кордоні через зазначені товари;

– короткочасний імпорт на період реконструкції та оновлення виробництва, але не більше 2 років, уточнення нафтових характеристик земельного податку;

– зменшення переліку видів діяльності з доданою вартістю для передачі основних фондів, таких як пожертви правової допомоги нафтопереробним заводам для модернізації їх виробництва, відновлення, будівництва важливих будівель;

в) забезпечення прогнозування, прозорості та прозорості ринку, наприклад:

- створення електронної торгової системи продажу нафтопродуктів, обладнання, технології, консалтингу та центральних послуг;
- введення заборони на надання пільг приватним компаніям, постачальникам нафти та нафтопродуктів, споживачам;
- Європейське дотримання та, наприклад, продовження прийняття нового типу роздрібною торгівлі нафтопродуктами.

Отримані результати залежать від складності географічної будови землі (регіон, нафтогазовий регіон), якості інтерпретації землетрусів, техніки розвідки, досвіду геологів і, отже, можуть бути використані для порівняння цієї території. Подібні дослідження слід проводити на інших земельних заповідниках, щоб отримати кращі статистичні висновки.

Якщо після вивчення кількох десятків цих нафтогазоносних районів, як правило, статистично доведено, ця інформація може бути використана для надання значущості і відповідні висновки можуть бути зроблені після пробурених перших свердловин. У будь-якому випадку, в один момент (в межах одного дослідження) ми можемо зробити наступні висновки після буріння перших розвідувальних свердловин.

Переглянута система економічних показників базується на аналізі та узагальненні наукових праць та рекомендацій щодо існуючих процедур у цьому напрямку і значною мірою адаптована до умов експлуатації нафтових компаній, що розробляють нафтові родовища на пізніх стадіях експлуатації. Подальше дослідження повинне бути розроблене для вдосконалення шляхів визначення компонентів, що складають систему показників.

Ринок нафти відіграє провідну роль у розвитку світової економіки. Починаючи з 1970-х років, коли нафта стала енергетичним та стратегічним товаром, стан нафтогазового ринку зосереджувався на світовій торгівлі та політиці. Сьогодні нафта як джерело енергії знаходиться на піку свого життєвого циклу і має найвищий рівень конкуренції. Світовий економічний

попит на видобуток нафти і газу з кожним роком збільшується, оскільки ринок цього стратегічного продукту взаємодіє з іншими ринками (грошима, запасами, інвестиціями, робочою силою тощо), і його ситуація впливає на розвиток світової економіки. - сприяє економічному зростанню або викликає економічний спад. У сучасних умовах ефективний розвиток нафтового ринку зумовлений не тільки структурними змінами, рівнем науково-технічного прогресу, технологією виробництва нафтової промисловості, а й рівнем відповідності бізнес-структурі попиту на рафіновану продукцію. У зв'язку з цим існує потреба у розширенні існуючого комерційного потенціалу українського нафтового ринку шляхом доступу до АЗС, консолідації, закупівель, співпраці. Це вимагає великих інвестицій з боку компаній. Українські вчені В.Г. Бурлака, В. В. Вербінський, І. В. Діак, А.З. Дорошкевич, М. Г. Земляни, Т. В., а, В.Л. Саприкін, А. І. Сухоруков, І. І. Темненко, А. І. Шевцов та ін.

Ринок нафти - це економічні та правові відносини, що виникають у процесі виробництва, купівлі та продажу нафти та її продуктів, надання послуг з їх транспортування, зберігання та доставки. Ринок нафтопродуктів унікальний у порівнянні з іншими ринками, оскільки він однаковий у трьох типах: ринок сировини (ринок сирової нафти), ринок готової продукції (ринок нафтопродуктів з описаним) та

фінансовий ринок (торгівля нафтовими контрактами). Поєднання ринку нафти також впливає на ринкову діяльність. Слід зазначити, що ринок нафти класифікується за кількома обмеженнями. Різні вчені та аналітики за поняттям "ринок нафти" включають широкий спектр, часто найбільш затребуваних видів нафтопродуктів. Ось їх загальна класифікація суб'єкта господарювання.

1. Ринки палива: дизель, реактивне паливо, суднове паливо тощо.
2. Ринки нафтопродуктів: нафта, олії, добавки, бітум, інші нафтопродукти.
3. Ринки хімічних продуктів: рідкі олії, парафін, стеарин, смоли тощо.

Роздрібний ринок нафтопродуктів є надзвичайно конкурентоспроможним і складається з українських та іноземних компаній. Серед них роздрібний ринок нафтопродуктів представляють такі мережі: "Укрнафта" ("Укрнафта", "АНР", "Авіас", "Сентоза", "Мавекс" та ін.), "WOG" (кілька компаній), "ОККО" (концерн "Галнафтогаз"). Це частина "Галнафтогазу". Міжнародна інвестиційна група, що належить Європейському банку реконструкції та розвитку (ЄБРР), "Лукойлу" (ПІ "Лукойл-Україна"), Shell (мережа управляється Alliance Holding, що управляється Alliance (Росія) та Royal. Dutch Shell) як ТНК-ВР Комерція, Веста Сервіс, Паралель, Татнефта-Укрнафтопродукт, Атан та інші. Роздрібний ринок видобутку нафти в Україні характеризується діяльністю невеликої кількості власників АЗС. Якщо дивитись на ринок з точки зору цифр, він стабільний. Деякі ознаки адаптації до поточної ціни можна побачити на прикладах токсичного палива та дизельного палива. Однак ринок повільно перерозподіляється попит між паливом та дизелем. Останніми роками продажі пального стабільно зменшуються.

Для досягнення цілей, викладених в Енергетичній стратегії, заснованій на фундаментальному економічному розвитку, загальний обсяг інвестицій в нафту та енергію в Україні повинен досягти 1026 млрд грн.

Основними показниками розвитку операцій та інвестицій на ринки видобутку нафти є:

1. Розвиток та модернізація газорозподільної системи - 47-58 млрд. грн.
- Модернізація нафтотранспортної системи - 5-7 млрд. Грн. - Видобуток газу.
2. Інвестиції у розвідку та видобуток природного газу (збільшення глибини буріння, розширення застосування заходів щодо збільшення віддачі форм) - 100-115 млрд грн.
3. Інвестиції у розвідку та видобуток надзвичайного газу: щільний гірський газ - 55-65 млрд грн, сланцевий газ - 35-45 млрд грн, метанове вугілля - 12-15 млрд грн.

4. Традиційне видобуток нафти: інвестиції та розвідка - 30-40 млрд. грн.

5. Видобуток нафти та газу на глибоководній базі - 135-150 млрд. грн.

6. Біопаливо: розвиток інфраструктури виробництва та розподілу біоетанолу - 6-8 млрд грн.

7. Нафтопереробна галузь: модернізація нафтопереробного заводу для збільшення глибини переробки та покращення якості палива - 29-44 млрд грн.

Реалізація описаних інвестицій та інвестицій у розвиток українського ринку нафти здійснюватиметься як комерційними компаніями (приватними чи державними), так і регіоном такими основними способами:

- Незалежне інвестування комерційними компаніями (приватними чи державними) в межах природний бізнес-процес шляхом виплати або фінансування позики.

Для успішного та повного залучення цього стрибка регіон повинен забезпечити компаніям кращі умови ведення бізнесу та наявність довгострокових стабільних та прозорих ринкових правил, що забезпечить повернення інвестицій на найнижчому рівні на ринку.

Гроші бізнесу повинні бути основним способом інвестування в інвестиції для розвитку ринку. - Використання механізмів тарифної політики для забезпечення адекватності інвестицій комерційних компаній, що працюють на регульованих ринках. Для впровадження цієї методики завданням держави має бути поступове виведення систематичних цін та податків на енергоносії на конкурентний рівень, включаючи адекватну інвестиційну складову для забезпечення необхідної віддачі від бізнесу. - Прямі інвестиції в регіон (включаючи залучення зовнішніх позик від міжнародних організацій для реалізації складних інфраструктурних проектів), якщо енергетичний об'єкт перебуває у державній власності і уряд планує продовжувати його контролювати.

ВИСНОВКИ

Розвиток ринків нафти та газу є актуальним сьогодні і потребує подальшого аналізу. Встановлення відносин та визначення рівня розвитку країн тісно пов'язані з використанням енергії. На основі аналізу розвитку ринку нафти і газу можна отримати наступні результати.

– Нафтова криза XX-XXI століть призвела до високих цін на рідке паливо та інші джерела енергії, що в свою чергу вплинуло на напрямок стійких активів у розвитку виробничого сектору, зменшивши залежність західної економіки від нафти споживання.

– Частка нафти в загальному споживанні енергії постійно зростає, спостерігається тенденція перевищення попиту на пропозицію. Зростання споживання нафти буде помітним як у промислово розвинутих країнах, так і в країнах, що розвиваються. Основну частину додаткового попиту забезпечать виробники ОПЕК.

– Інвестиції у видобуток нафти міжнародними нафтовими компаніями можуть бути обмежені через неможливість доступу до основної сировини через боротьбу за ресурси в умовах зростаючого попиту, перебоїв та серйозних поставок нафти. Посилена боротьба з ресурсами може призвести до безпрецедентного використання запасів нафти.

– Україна має дуже хороше географічне положення і є країною призначення. Сучасна система нафтопроводів в Україні повинна впроваджуватися урядом, який відповідає міжнародним стандартам. Нафтові ресурси повинні використовуватися для забезпечення національної безпеки в регіоні та створення стабільних умов для експлуатації та видобутку нафти та енергетики. Географічне розташування України дозволяє залучати різні незалежні джерела нафти з Азербайджану, Казахстану, Туркменістану та Близького Сходу, водночас значно посилюючи роль транзитного шляху між Каспійським регіоном та ключовими європейськими ринками.

– Розвиток нафтопереробного бізнесу в Україні характеризується

утворенням інтеграційних груп через "нижчу лінію".

Українською мовою необхідно розширити інтеграційний процес шляхом поєднання основних циклів ринків нафти та газу (видобуток нафти, включаючи видобуток нафти, транспортування, переробку та реалізацію нафтопродуктів). Нафтопереробний бізнес може розвиватися і ефективно працювати за відсутності політичного впливу та невиправданого контролю.

Що стосується України, то сьогодні вона покладає великі надії на розвиток ринку нафти. Для цього йому потрібно використовувати свою транзитну силу, основним напрямком має бути транспортування арабської нафти до Західної Європи. Для участі в незалежному від Росії логотипі необхідно забезпечити енергетичну безпеку країни, тобто, по-перше, почати пошук нових партнерів у галузі нафтопродуктів. Уже розпочалися переговори з окремими країнами, і ми сподіваємось, що найближчим часом нам вдасться стабілізувати стан національної економіки.

Найважливішим завданням сьогодні в Україні, щоб забезпечити її існування як незалежної держави та повноцінну участь у міжнародних відносинах, є вибір ефективної стратегії розвитку, стратегічного розвитку та системи національної безпеки, якої має бути достатньо. Важливим місцем для вирішення цих проблем є створення ефективних умов експлуатації та розвиток української нафти та енергетики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Близнюк Н. Нафта: дорожчала і дорожчає. Що далі? // Україна і світ сьогодні. - 2011. - №43
2. Блій Г., Муллер П. Географія: світи, регіони, континенти / Пер. з англ.; Передмова та розділ «Україна» О.Шабля. – К.: Либідь, 2014. – 740 с.; іл.
3. Географія України Карта корисних копалин: Атлас. – К. 2011
4. Дорожкіна М. Ринок нафти та нафтопродуктів України: проблеми розвитку та регулювання // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2016. – № 85. – С. 8-11.
5. Карасьов В., Сухих О. Постіракський енергетичний порядок: від біополярності до енергогегемонії // Україна і світ сьогодні. – 2014. - № 31
6. Маначинський О. Нафта: гра на пониження // Україна і світ сьогодні. – 2016. - № 25
7. Сакс Д. Наше енергетичне майбутнє// Ukraina Business. – 2011. - № 46
8. Ринкове ціноутворення. Навчальний посібник – К.: «Центр учбової літератури», 2012. – 480 с.
9. Гальчинський, Л.Ю. Факторний аналіз формування цін на світовому ринку нафти / Гальчинський Л.Ю., Веремєнко І.А. // Економічний вісник НТУУ «КПІ» – 2009. - № 6. – С.421-425
10. Історична перемога та початок трансформації . Річний звіт НАК «Нафтогаз України» [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.naftogaz.com/files/Zvity/NAK_AnRep2017_UA.pdf
Веремєнко, І. А. Моделювання динаміки роздрібних цін на ринку нафтопродуктів України / Веремєнко І. А., Гальчинський Л. Ю. // Бизнес Информ. – 2010. - №1. – С.20-26

11. Рябцев, Г.Л. Державна політика розвитку ринку нафтопродуктів в Україні: формування та реалізація: монографія / Г.Л. Рябцев – К. : НАДУ, 2011. – 416 с.
12. Стратегічне планування у паливно-енергетичному комплексі на базі моделі "TIMES-Україна" : наук. доп. / Р.З.Подолець, О.А.Дячук ; НАН України ; Ін-т екон. та прогнозув. – К., 2011. – 150 с.
13. Цены и ценообразование / Под ред. В.Е. Есипова. – СПб., 2004. – С. 231. 2. Венгер В.В. Державне регулювання цін на продукцію природних монополій / Фінанси України. – 2005. – № 3. – С. 82. 3. Закон України “Про рентні платежі за нафту, природний газ і газовий конденсат“. 4. Закон України “Про державний бюджет” за 2003 – 2006 рр.
14. Садовничий, А. А. Акаев, А. В. Коротаев, С. Ю. Малков. – М. : ИСПИ РАН, 2012. – 359 с.
15. Рябцев Г. Л. Модель как средство достижения цели / Г. Л. Рябцев // Терминал. – 2012. – № 32. – С. 6-11.
16. Корнилов И. Е. Ситуационная модель развития рынков нефти и нефтепродуктов Украины в 2020 г. / И. Е. Корнилов // Терминал. – 2004. – № 52. – 2005. – № 2–5.
17. Когут О.І. Економічний аналіз монополізації світового ринку нафти [Текст] : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня ... 08.00.02 "Світове господарство і міжнародні екон. відносини" / Когут Оксана Ігорівна - – Львів : ЛНУ, 2015.
18. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року “Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність”. Розпорядження КМУ від 18 серпня 2017 р. № 605-р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-%D1%80#Text>
19. Подолець Р.З., Енергетичне моделювання: іноземний досвід та напрями перспективних досліджень в Україні [Електронний ресурс] / Р. З.

- Подолець // Економіко-математичні методи і моделі прогнозування. – Режим доступу: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/dspace/bitstream/handle/123456789/19804/09--Podolec.pdf?sequence=1>
20. Саприкін В. Паливно–енергетичний комплекс України: готовність до євроінтеграції (доповідь) // Нафта і газ 2002: стратегія розвитку транзитних потужностей України, Міжнародна конференція, 29 жовтня 2002
 21. Інформаційна довідка про основні показники розвитку паливно–енергетичного комплексу України
 22. Брагинский О.Б. Нефтегазовый комплекс мира / О.Б. Брагинский. – М. : Изд-во "Ват- сон", 2006. – С. 91-93
 23. Луцишин З.О. Фінансові стратегії на світовому енергетичному ринку / З.О. Луцишин, О.І. Дікареву // Світ фінансів. – 2009. – № 3. – С. 40-55.
 24. Горбачук В. М., Пепеляев В. А. Макромодель енергетики и экономического роста / Стохастическое программирование и его приложения в энергетике. – Иркутск: ИСЭ СО РАН, 2012. – С. 278–306.
 25. Подолець Р.З., Стратегічне планування у паливно-енергетичному комплексі на базі моделі "TIMES-Україна" : наук. доп. / Р.З.Подолець, О.А.Дячук ; НАН України ; Ін-т екон. та прогноз. – К., 2011. – 150 с.
 26. Менкью Н. Грегори. Принципы экономики / Н.Г.Менкью. – 2-е изд., сокращ. – СПб., Питер, 2001. - 496с.
 27. Аерокосмічні дослідження геологічного середовища: науково-методичний посібник / А. Г. Мичак [та ін.]. Міністерство охорони навколишнього природного середовища України. Державна геологічна служба. – К., 2010.– 246 с.
 28. Ампилов Ю.П. Экономическая геология : учебное пособие / Ю.П.Ампилов, А.А. Герт. – М.: Геоинформмарк, 2006. – 329 с.
 29. Анашин А. Е. Автоматизация процесса обработки данных при построении фильтрационных моделей с помощью программного

- комплекса ОАО “Гипровостокнефть” / А. Е. Анашин, Е. В. Сергеева, Т. М. Штоф, Ю. С. Куренкова, Д. В. Лавров, А. П. Шабалин // Нефтяное хозяйство. – 2011. – № 9. – С.30-33.
30. Асаи К. Прикладные нечеткие системы / К. Асаи, Ватада Д., Иваи С., под. ред. Т. Тэрано, К. Асаи, М. Сугено. – М.: Мир, 1993. – 368 с.
31. Багатоспектральні методи дистанційного зондування Землі в задачах природокористування / За ред. В. І. Лялька та М. О. Попова. – К.: Наук. думка, 2006. – 357 с.
32. Бережная Л.И. Инвестиционные риски и неопределенность при стоимостной оценке перспективного участника недр // Л.И. Бережная, Т.В. Соколова, В.В. Сухов. / Геология, геофизика и разработка нефтяных и газовых месторождений. – 2004. - № 12. – С. 72-75.
33. Cozzolino J. A new method for measurement and control of exploration risk. // J. Cozzolino. – Society Petroleum Engineering. AIME, SPE. – 1978. – N. 6632. – p. 1632 – 1639.
34. Harbaugh W. Computing Risk for Oil Prospects: Principles and Programs. // W. Harbaugh, C. Dawis, J. Wendebourg, Elsevier, Amsterdam. 1996
35. Harolin, G.C., Magdol K., Geologic success and economic failure. // G.C. Harolin, K. Magdol, / AAPG. 1996. – Bull. 52. – p.2079-2091.
36. Larche I. Economic Risk in Hydrocarbon Exploration. //I. Larche, J.A. MacKay/ Academic Press. Columbia, USA. – 1995. – p.404
37. Newendorp P. Decision Analysis for Petroleum Exploration / P. Newendorp, F. Schuyler . Colorado, USA, 2000 – 606 p.
38. Rose Peter R. Risk Analysis and Management of Petroleum Exploration Ventures / Peter R. Rose – Tulsa: American Association of Petroleum Geologist (Oklahoma, USA). – 2001. – 164 p.
39. Sugeno Type Modeling of Well-Drilling Costprice: Proceedings [East West Fuzzy Colloquium 2005], (Zittau, Germany, 21-23 September, 2005) / Hochschule (FH) – University of Applied Sciences Zittau / Gerlitz, 2005. – p. 30-35.

40. Vopenka R. Mathematics in the Alternative Set Theory / Vopenka R. – Leipzig: Teubner. – 1979. – 320 p.
41. Foreign and security policy. // Europa. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://europa.eu/pol/cfsp/index_en.htm .
42. International Energy Agency (IEA). Energy security. [Цит. 2014, 24 березня]. [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.iea.org .
43. OECD Stat 2018 Доступний з: <http://www.oecd.org/statistics/201>
44. European Union announces new energy strategy. // World socialist website. [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.wsws.org/articles/2007/jan2007/ener-j24.shtml
45. Офіційний сайт ОПЕК - <http://www.opec.org>
46. Офіційний сайт OECD - <http://www.oecd.org>
47. Сайт Дзеркала тижня - <http://www.dt.ua>

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А.1

Вартість видобутку нафти і газу в березні 2019 р. (дол. США)

Країна	Валові податки	Капітальні витрати	Витрати на виробництво	Адміністратор транспорту	Усього
Великобританія	0	22,67	17,36	4,30	44,33
Бразилія	6,66	16,09	9,45	2,80	34,99
Нігерія	4,11	13,10	8,81	2,97	28,99
Венесуела	10,48	6,66	7,94	2,54	27,62
Канада	2,48	9,69	11,56	2,92	26,64
Шейл США	6,42	7,56	5,85	3,52	23,35
Норвегія	0,19	13,76	4,24	3,12	21,31
США не сланцеві	5,03	7,70	5,15	3,11	20,99
Індонезія	1,55	7,65	6,87	3,63	19,71
Росія	8,44	5,10	2,98	2,69	19,21
Ірак	0,91	5,03	2,16	2,47	10,57
Іран	0	4,48	1,94	2,67	9,08
Саудівська Аравія	0	3,50	3,00	2,49	8,98

Вартість видобутку бареля нафти і газу

Середні грошові витрати на виробництво бареля нафтового або газового еквівалента в 2016 році, виходячи з даних березня 2016 року.

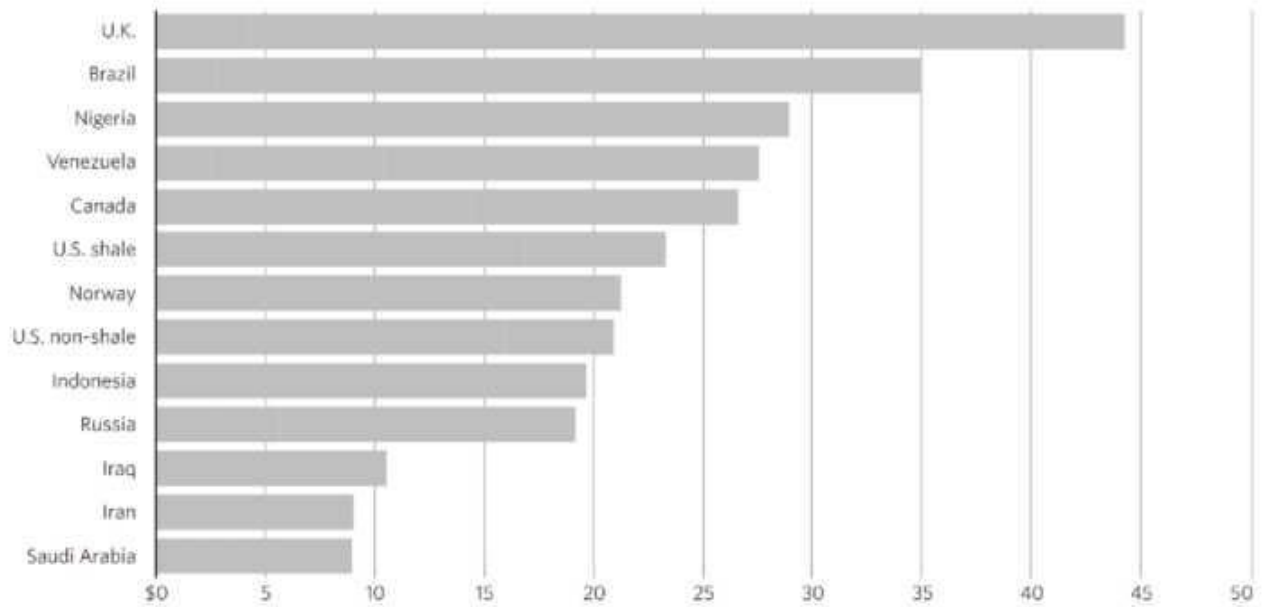

Рис. А.1. Вартість видобутку бареля нафти і газу в країнах світу

Джерело: The Wall Street Journal [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://graphics.wsj.com/oil-barrel-breakdown/>

Додаток Б

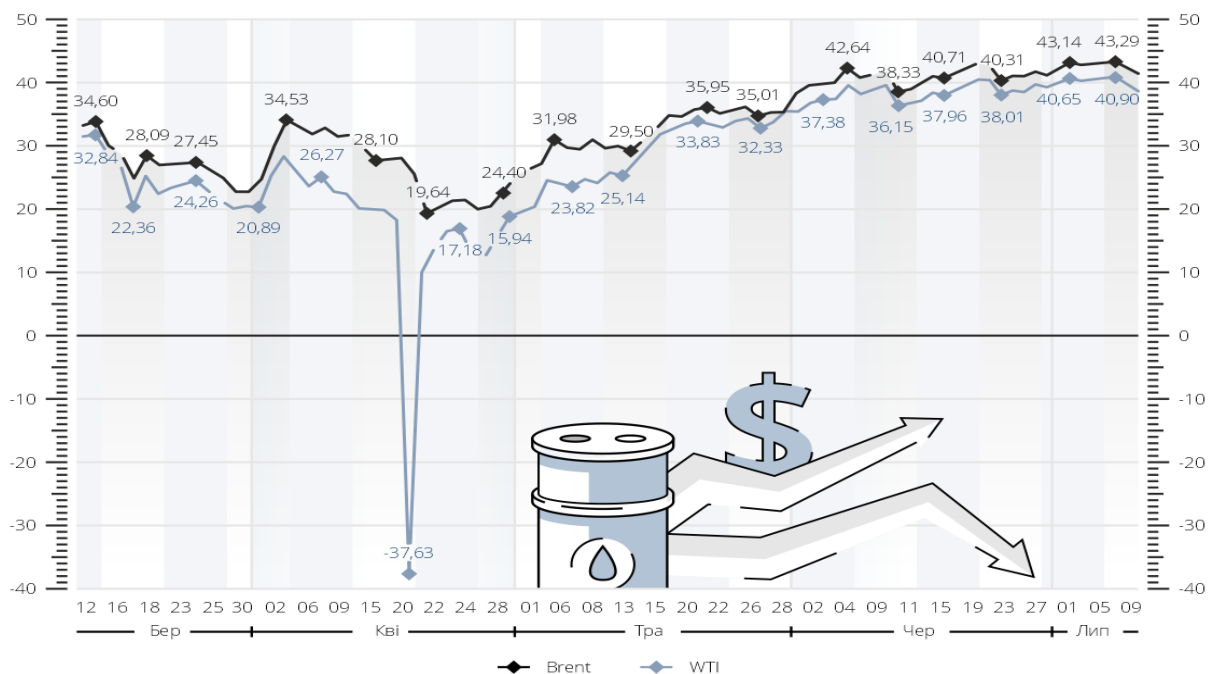

Kosatka.Media
energy.in.one.click

ЦІНИ НА НАФТУ МАРОК BRENT ТА WTI

Величина: \$/бар

Період: 12 бер 2020 - 10 лип 2020

Джерело: investing.com

Рис. Б.1. Ціни на нафту марок Brent та WTI за період 12 березня – 10 липня 2020 року (в доларах США)

Джерело: Kosatka Media [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://kosatka.media/uk/category/neft/analytics/sebestoimost-dobychi-nefti-v-mire>